

Voorlichting over 30 km/uur

Een doe-het-zelfpakket voor gemeenten

Welkom
in onze
buurt

Daar kun je mee **THUIS** komen

Inhoud

Inleiding	3
1. Op weg naar 30	4
1.1 Duurzaam Veilig in 30 km/uur-gebieden	4
1.2 Effect op gedrag	6
2. Bouwstenen voor een voorlichtingscampagne	8
2.1 Wat is het probleem?	8
2.2 Doel	8
2.3 Doelgroep	9
2.4 Samenwerken	10
2.5 Verdere aandachtspunten	12
2.6 Keuzeschema	14
3. Twee voorbeelden van campagnes	15
3.1 Startcampagne bij oplevering van een nieuw 30 km/uur-gebied	15
3.2 Herhalingscampagne na invoering van 30 km/uur	18
4. Campagnematerialen	20
4.1 Beeldmerk	20
4.2 Posters	20
4.3 Blanco poster	22
4.4 Freecards	22
4.5 Stoppers	23
4.6 Stickers	23
4.7 Spandoek	24
4.8 Folder	25
5. Actie-ideeën	26
5.1 Kennistest	26
5.2 Ontwerpwedstrijd	30
5.3 30 km/uur-testrit	34
5.4 Welkomstactie	36
5.5 Klikosticker-plakactie	37
5.6 Enquête	39
5.7 Snelheidsactie door politie en kinderen	45
5.8 Landelijke campagnes	47
5.9 Gerichtte aanpak van 'bewuste hardrijders'	49
5.10 Evaluatie van de campagne	50
6. Bijlagen	51
6.1 Literatuur	51
6.2 Organisaties	52
Colofon	53

Inleiding

Voorlichting vormt samen met educatie één van de pijlers van Duurzaam Veilig.

In combinatie met ruimtelijke ordening, infrastructuur en handhaving moeten voorlichting en educatie leiden tot veiliger verkeer. Daarbij is het uitgangspunt dat de inrichting van de weg de hoofdschotel vormt: een weg moet zodanig zijn ingericht dat het gewenste gedrag daaruit als vanzelfsprekend voortvloeit. Voorlichting kan een waardevolle aanvulling zijn op zo'n goede inrichting. Als de weggebruikers begrijpen waarom het belangrijk is dat zij niet te hard rijden, is de kans groter dat zij hun gedrag door drempels, plateaus en andere snelheidsremmers laten beïnvloeden.

De meeste voorlichtingscampagnes over verkeersveiligheid zijn landelijke en regionale acties. Voor 30 km/uur-campagnes lijkt echter een lokale aanpak meer op zijn plaats. Verreweg de meeste automobilisten die door een woonwijk rijden, wonen er zelf. Zij zullen hun motivatie om 30 km/uur te rijden vooral ontlenen aan hun binding met de wijk. Een voorlichtingscampagne over 30 km/uur vraagt dan ook om enige *couleur locale* en kan per wijk van karakter verschillen.

In de afgelopen jaren hebben enkele gemeenten al lokale voorlichtingscampagnes over 30 km/uur ontwikkeld en daarmee praktijkervaring opgedaan. Ook zijn onderzoeken uitgevoerd naar het gedrag van automobilisten in 30 km/uur-gebieden. Mede op basis van deze ervaringen heeft het ROV-Utrecht dit campagnepakket samengesteld. Het pakket is bestemd voor iedereen die vanuit de gemeente bezig is met verkeersveiligheid en voorlichting. Het pakket bevat een groot aantal tips voor en voorbeelden van voorlichtingsactiviteiten, die door gemeenten naar eigen inzicht kunnen worden gecombineerd tot een campagne die is afgestemd op de lokale situatie.

Bij dit campagnepakket hoort een cd-rom met ontwerpen voor posters, spandoeken, stickers, freecards en een folder. U kunt deze ontwerpen gebruiken voor uw eigen voorlichtingsactiviteiten.

In deze ringband vindt u:

1. Een algemene inleiding over de plaats van voorlichting binnen de totale Duurzaam Veilig-aanpak en de effecten die u van voorlichting kunt verwachten.
2. Een overzicht van de bouwstenen waaruit een voorlichtingscampagne kan bestaan.
3. Twee voorbeelden van complete voorlichtingscampagnes: een introductiecampagne bij de ingebruikname van een nieuw 30 km/uur-gebied en een herhalingscampagne.
4. Een beschrijving van campagnematerialen die voor dit pakket zijn ontwikkeld.
5. Tien ideeën voor activiteiten die u kunt uitvoeren in het kader van een voorlichtingscampagne.

Veel succes!

Een voorlichtingscampagne over 30 km/uur vraagt om enige *couleur locale*

1. Op weg naar

30

Daar kun je mee **THUIS** komen

1. Op weg naar 30

1.1 Duurzaam Veilig in 30 km/uur-gebieden

Inrichting

In alle gemeenten is een aanzienlijk deel van de bebouwde kom inmiddels officieel aangewezen als 30 km/uur-gebied. De inrichting is over het algemeen sober: bij de ingang een inritconstructie of bord en op cruciale punten drempels en plateaus. Soms neemt de gemeente ook maatregelen om sluipverkeer tegen te gaan.

Handhaving

Snelheidscontroles in 30 km/uur-gebieden hebben geen prioriteit bij de politie en het Openbaar Ministerie. Zij staan op het standpunt dat de wegbeheerder door middel van een adequate inrichting de naleving van de limiet moet afdwingen. Alleen bij hoge uitzondering, bijvoorbeeld als er vanuit de bevolking sterk op wordt aangedrongen, houdt de politie wel eens snelheidscontroles. Overigens blijkt uit onderzoek dat maar liefst 30% van de automobilisten zich aan de 30 km/uur-limiet houdt uit angst voor een bekeuring! Ook geven veel mensen aan dat zij snelheidscontroles in 30 km/uur-gebieden onmisbaar vinden.

Voorlichting

Voorlichting en educatie vormen een van de onderdelen van Duurzaam Veilig. In 30 km/uur-gebieden is hiermee nog niet veel ervaring opgedaan. Enkele gemeenten (bijvoorbeeld Soest en Middelburg) hebben zelf een 30 km/uur-campagne opgezet. En 3VO heeft een paar jaar geleden campagne gevoerd onder de leus '30 is prettig!'.

"Het OM stelt zich op het standpunt dat 30-kilometerzones slechts worden ingesteld op wegvakken waar zodanige infrastructurele maatregelen zijn getroffen dat deze zones <<zelfhandhavend>> zijn. (...) De maatregelen moeten ervoor zorgen dat minstens 80 procent van de weggebruikers zich aan de limiet houdt. Als de wegbeheerder een 30-kilometerzone instelt zonder deze infrastructurele aanpassingen wordt door de politie en OM geen extra handhavingstoezicht in deze gebieden toegezegd. Dit laat overigens onverlet dat de politie wel een bekeuring kan geven bij constatering van een snelheidsovertreding in een 30-kilometerzone. Ongeacht of een weggedeelte zelfhandhavend is ingericht, kunnen er voor de politie redenen zijn om extra op snelheidsovertredingen te letten. Klachten, notoire snelheidsovertreders of ongevallen geven bijvoorbeeld ook reden voor extra handhaving. Maar ook daarbij staat voorop dat infrastructurele maatregelen het eerst aangewezen middel zijn." (Antwoord van minister Donner op kamervragen op 17 januari 2003)

De vraag is hoeveel effect voorlichting heeft op het gedrag van automobilisten. Niet te hard rijden vergt dag in dag uit discipline van bestuurders. Infrastructuur speelt daarop in: drempels en versmallingen kom je dag in dag uit tegen, precies op die plekken waar je ze nodig hebt. Voorlichting is veel vluchtiger en vrijblijvender.

Zonder afdoende infrastructurele maatregelen is voorlichting vooral 'dweilen met de kraan open'. De voorlichting helpt in dat geval hooguit even een beetje, en zal weer snel zijn vergeten. Als de infrastructuur redelijk in orde is, kan voorlichting wél nuttig zijn. Het kan dan een prima manier zijn om het draagvlak onder de bewoners voor 30 km/uur te onderhouden en om goedwillende bestuurders van motorvoertuigen 'scherp' te houden.

Kinderen in Middelburg delen freecards uit.

Voorlichting is nuttig, maar ook vluchtig

30

"Wijkbewoners zijn eensluidend in hun oordeel dat de maatregelen op straat [infrastructuur, red.] beduidend meer effect hebben gehad op het terugbrengen van de snelheid van het autoverkeer dan voorlichting. De voornaamste reden die hiervoor wordt genoemd is het geringe bereik van de [voorlichtings]campagne (in tegenstelling tot maatregelen op straat waar iedere weggebruiker mee wordt geconfronteerd)."
(evaluatierapport Middelburg)

1.2 Effect op gedrag

Houding van weggebruikers

Uit onderzoeken in Middelburg en Soest blijkt dat vrijwel alle automobilisten op de hoogte zijn van het bestaan van 30 km/uur-gebieden en weten waaraan ze zo'n gebied kunnen herkennen. De overgrote meerderheid (90% in onderzoek Middelburg) vindt het inrichten van 30 km/uur-gebieden een prima manier om de verkeersveiligheid in woonwijken te vergroten.

Gedrag

Ondanks hun positieve houding ten opzichte van 30 km/uur, blijkt het voor veel automobilisten erg moeilijk te zijn om ook echt niet harder dan 30 km/uur te rijden.

Uit verschillende onderzoeken blijkt dat de maximumsnelheid in 30 km/uur-gebieden veelvuldig wordt overtreden. In een landelijke meting zegt 63% van de automobilisten zich (vrijwel) altijd aan de limiet van 30 km/uur te houden. De andere 37% geeft dus toe dat niet te doen. Dit is al een fors percentage, maar in de praktijk blijkt het nog erger te zijn. In Middelburg vergeleek men de uitkomst van het zelfgerapporteerde weggedrag (38% zegt wel eens te hard te rijden in 30 km/uur-gebieden) met de werkelijkheid. Maar liefst 79% van de gemeten auto's bleek te hard te rijden.

Als automobilisten wordt gevraagd waarom ze zich in 30 km/uur-gebieden wél aan de maximumsnelheid houden, geven zij de volgende antwoorden:

- Vanwege de verkeersveiligheid (82%).
- Omdat het verplicht is (47%).
- Vanwege de kans op een bekeuring (30%).
- Omdat ik geen haast heb (22%).

Automobilisten die zich in 30 km/uur-gebieden niet aan de maximumsnelheid houden, doen dat soms bewust:

- Omdat ze haast hebben.
- Omdat ze het niet overal en altijd nodig vinden om 30 km/uur te rijden.
- Omdat ze zich willen aanpassen aan de snelheid van andere auto's.
- Of omdat ze alleen langzaam rijden als er snelheidsremmers aanwezig zijn.

Maar het komt ook voor dat automobilisten onbewust te hard rijden:

- Omdat ze niet opletten en ongemerkt harder rijden dan is toegestaan.
- Of omdat ze zich er niet van bewust zijn dat ze zich in een 30 km/uur-gebied bevinden. Dit kan het gevolg zijn van een niet toereikende inrichting van het 30 km/uur-gebied.

"Uit diverse verklaringen van overtreders bleek dat men niet in de gaten had dat men in een 30 km/uur-zone reed."
(evaluatie rapport Zeist)

Kinderen in Haastrecht voeren actie tegen hardrijders.

Ongevallen en onbehagen

Het aantal ongevallen in 30 km/uur-gebieden is relatief laag. Maar ook al vinden er weinig echte ongevallen plaats, (te) hard rijden levert wel veel onveiligheidsgevoelens op bij bewoners. Deelnemers aan de Straatspeeldag noemen 'te hard rijdende auto's' als grote bron van onveiligheid in woonbuurten. 'Te hard' blijkt een relatief begrip: een grote stadsbus die door een smal straatje rijdt, lijkt voor omstanders al snel 'te hard' te rijden, ook al houdt de chauffeur zich keurig aan het maximum van 30 km/uur. Objectief gezien is er dan niets aan de hand, maar het gevoel van onveiligheid is desalniettemin reëel.

2. **B**³⁰uwstenen voor een voorlichtingscampagne

30

Daar kun je mee **THUIS** komen

2. Bouwstenen voor een voorlichtingscampagne

2.1 Wat is het probleem?

Voordat u plannen gaat maken voor een voorlichtingscampagne, is het verstandig om de problematiek goed te omschrijven en af te bakenen. Het is belangrijk om vast te stellen wat precies het probleem is, voor wie het een probleem is, wanneer het een probleem is, wie het probleem veroorzaken en wie kunnen helpen om het probleem op te lossen.

Als u een startcampagne wilt houden om een nieuw 30 km/uur-gebied te introduceren (zie 3.1), is de inzet nog overzichtelijk: weggebruikers moeten op de hoogte worden gebracht van de nieuwe situatie. In een 30 km/uur-gebied dat al enige tijd bestaat kan een herhalingscampagne zinvol zijn. Als u het echt goed wilt aanpakken, kunt u eerst onderzoek doen naar de aard van de snelheidsproblemen (zie 3.2).

"Het in beeld brengen van van het probleem is een essentiële eerste stap in de aanpak van te hard rijden. Als niet duidelijk is welk probleem de partijen willen oplossen, is de kans groot dat de partijen in de loop van het proces steeds verder uit elkaar groeien." (ROV Gelderland)

2.2 Doel

Een 30 km-voorlichtingscampagne kan in principe twee hoofddoelen hebben:

a. *Bijspijkeren en opfrissen van de feitenkennis:*

- In deze wijk is 30 km/uur het maximum.
- Dit zijn de voordelen van 30 km/uur (remweg, blikveld).
- Dit zijn de gevolgen van een aanrijding bij 30 en 50 km/uur.
- Ontzenuwen van mythes (langzaam rijden levert tijdverlies op; langzaam rijden is alleen nodig als het druk is op straat).

b. *Beïnvloeden van de houding:*

- Bestuurder aanspreken op zijn/haar verantwoordelijkheid voor kwetsbare verkeersdeelnemers.
- Bestuurder eraan herinneren dat hij/zij vroeger als kind ook kwetsbaar was en het in de toekomst (als oudere) opnieuw zal zijn.
- Norm neerzetten: 'Te hard rijden in een woonwijk, dat doe je gewoon niet.'

Op welke doelstelling u de nadruk legt, hangt af van uw probleemanalyse.

**Automobilist aanspreken
op zijn verantwoordelijkheid**

30

2.3 Doelgroep

Op welke doelgroep u uw campagne richt, is natuurlijk afhankelijk van het gekozen doel. Een campagne die als doel heeft een nieuw 30 km/uur-gebied te introduceren, zal zich in de meeste gevallen richten op alle bewoners van een buurt. Maar in andere gevallen kan het effectiever zijn om de campagne op een specifieke groep te richten. Bijvoorbeeld op degenen die bewust te hard rijden, of op degenen waarvan u verwacht dat zij het meest beïnvloedbaar zijn.

"Probeer je doelgroep zo goed mogelijk te analyseren. Dat is moeilijk, maar je kunt daardoor heel gericht campagne voeren." (medewerker gemeente Middelburg)

De algemene doelgroep 'bestuurders van motorvoertuigen' kan op basis van verschillende criteria worden onderverdeeld. Hieronder vindt u een aantal voorbeelden van zulke criteria:

- *Verantwoordelijkheidsgevoel van de bestuurder.* Enerzijds zijn er mensen die in principe van goede wil zijn, maar af en toe 'vergeten' om zich aan de limiet te houden. Anderzijds zijn er de 'bewuste hardrijders'. De eerste groep is ongetwijfeld heel wat vatbaarder voor voorlichting dan de tweede.
- *Leeftijd van de bestuurder.* Onderzoek in Middelburg wijst erop dat met name jongeren tot 35 jaar de snelheidsregels bewust aan hun laars lappen.
- *Woonadres van de bestuurder.* Een campagne kan zich richten op mensen die zelf in het 30 km/uur-gebied wonen, en/of op mensen die er 'op bezoek' zijn (sluipverkeer, dienstverleners, bezoekers). Beide groepen vergen een aparte aanpak.

"In woonwijken zijn bewoners vaak degenen die het probleem veroorzaken. Zij hebben zelf de mogelijkheden om het probleem op te lossen of kunnen mogelijke oplossingen in gang zetten." (ROV Gelderland)

Een zeer verfijnde indeling van automobilisten is gemaakt door NIPO Consult:

- 35% *Braven* (veel oudere vrouwen, gemiddelde welstand, privé-rijders, gericht op veiligheid).
- 18% *Doorsnee-rijders* (mannen en vrouwen, gemiddelde welstand, woon-werk, maken soms overtredingen).
- 15% *Kleine overtreders* (mannen en vrouwen, gemiddelde welstand, privé-rijders).
- 11% *Risiconemers* (jongere mannen, lagere welstand, woon-werk en zakelijk, brengen vooral zichzelf in gevaar; passen zich aan als anderen meerijden; meest gevoelig voor boodschap over verantwoordelijkheid voor sociale omgeving).
- 9% *Ongeduldigen* (veel jongere mannen, hogere welstand, zakelijk rijders, dure auto, relatief vaak veroorzaker van ongeval; vinden zichzelf zeer bekwame bestuurders; weinig bewust van feitelijke risico's; meest gevoelig voor boodschap over oorzaak-gevolg).
- 7% *Ego's* (mannen en vrouwen, lagere welstand, privé-rijders, brengen anderen in gevaar; weinig bewust van eigen gedrag; meest gevoelig voor boodschap die eenduidig, realistisch en confronterend is).
- 5% *Brede overtreders* (jongere mannen, gemiddelde welstand, zakelijk rijders).

Deze groepen zijn in hetzelfde onderzoek ook nog uitgesplitst naar ontvankelijkheid voor beïnvloeding:

- 65% *Beïnvloedbaar:* (vinden eigen gedrag niet altijd acceptabel, sociale omgeving oefent tegendruk uit; sterkst vertegenwoordigd bij kleine overtredders, doorsnee-rijders en ongeduldigen; ouder dan gemiddeld.)
- 35% *Afhoudend:* (vinden overtredingen relatief acceptabel, sociale omgeving oefent weinig druk uit; sterkst vertegenwoordigd bij risiconemers, ego's en brede overtredders; jonger dan gemiddeld.)

2.4 Samenwerken

De gemeente is in principe de initiatiefnemer van een 30 km-voorlichtings-campagne. Maar het is verstandig om bondgenoten te zoeken. Door samen te werken met anderen versterkt u het draagvlak voor de campagne, kunt u gebruik maken van elkaars deskundigheid en kunt u het praktische werk verdelen. Geschikte bondgenoten zijn bijvoorbeeld:

Wijkbureau, opbouwwerk

Wijkwerkers kennen de buurtbewoners goed, weten wat er leeft en welke initiatieven bewoners zelf al hebben genomen.

Politie (en dan vooral de wijkagent)

Een bijdrage in de vorm van handhaving zal er in de meeste gevallen niet inzitten, maar mogelijk wel een gezaghebbende helpende hand bij diverse activiteiten.

Belangengroepen zoals 3VO, de Fietsersbond, verkeerscommissies van scholen, bewonersgroepen, ouderenbonden

Deze hebben vaak veel ervaring met actievoeren en voorlichting geven en zullen het in het algemeen op prijs stellen als u hen betreft bij uw 30 km/uur-campagne. Wel kunt u kritische vragen verwachten over de inspanningen van de gemeente op het gebied van infrastructuur en handhaving.

Direct belanghebbenden

Kinderen, ouderen, fietsers en alle andere mensen die zich doorgaans zonder auto over straat bewegen, zijn uw natuurlijke bondgenoten. Zij onderkennen immers de meeste hinder van hardrijders.

Rijschoolhouders

Zij hebben wekelijks contact met aankomende, veelal jonge automobilisten en hebben ongetwijfeld interessante ideeën over hoe u deze groep kunt bereiken. Verder zijn veel rijtscholen graag bereid om mee te werken aan acties die gericht zijn op praktische rijvaardigheid, zoals een 30 km/uur-testrit (zie 5.3).

"De medewerking van de politie en 3VO was een van de voorwaarden voor succes." (medewerker gemeente Middelburg)

"Het is van groot belang dat bewoners zich betrokken voelen bij de activiteiten rond te hard rijden en dat zij het project als hún project beschouwen. (...) De inzet van bewoners leidt tot interessante, verrassende acties en sprekende resultaten." (ROV Gelderland)

Ambassadeur / rolmodel

Een beroemde inwoner van de gemeente (zoals een voetbalheld met een snelle auto die tóch 30 rijdt) kan op een specifieke doelgroep (bijvoorbeeld jongeren) een aardige impact hebben. In sommige gemeenten zijn jongeren actief in bijvoorbeeld een Jeugdraad. Zij kunnen in die hoedanigheid wellicht meewerken aan uw campagne. Of denk aan sportscholen. Daar is vaak veel aandacht voor discipline en respect als levenshouding voor stoere jongemannen.

**Snelle voetbalheld
die tóch 30 rijdt**

Verkeersactie in Apeldoorn: kinderen ontvangen de wethouder.

2.5 Verdere aandachtspunten bij voorlichting over verkeersgedrag

Onderdeel van Duurzaam Veilig

Voorlichting werkt alleen als onderdeel van een complete Duurzaam Veilig-aanpak. Een 30 km/uur-voorlichtingscampagne is alleen zinvol en geloofwaardig in 30 km/uur-gebieden die qua infrastructuur redelijk in orde zijn.

Herhaling

Voorlichting vergt een lange adem. Een voorlichtingscampagne heeft (als het meezit) een tijdje effect op een deel van de doelgroep. Maar als de campagne is gestopt, zakt dat effect snel weer weg. U moet dus regelmatig uw boodschap herhalen en met iets nieuws komen. Probeer hier in uw planning rekening mee te houden: beter af en toe een kleine campagne dan eenmalig een grote.

"Het is de herhaling die het 'm doet. Zelf denk je dan: 'Dit heb ik toch al eens verteld?' Maar dat is dus kennelijk nodig om mensen te bereiken."
(medewerker gemeente Middelburg)

Afstemming op de doelgroep

Mensen zijn heel verschillend. Er is niet 'één beste manier' om de boodschap over te brengen. Als u kiest voor een brede doelgroep ('alle bestuurders van motorvoertuigen die in dit 30 km/uur-gebied komen'), moet u uw boodschap op verschillende manieren verpakken, zodat veel verschillende mensen zich aangesproken zullen voelen. Als u kiest voor een specifieke doelgroep ('alle bestuurders die hier vaak te hard rijden') kunt u de campagne veel gericht maken. Elementen waarmee u kunt variëren zijn bijvoorbeeld:

Tijd

Op welk moment kunt u de doelgroep het beste bereiken? Bijvoorbeeld tijdens de ochtend- en avondspits, de schoolspits of de winkelcentrumspits.

"Je moet van alle kanten insteken."
(medewerker gemeente Middelburg)

Plaats

Waar kunt u de doelgroep bereiken? Bijvoorbeeld op straat, thuis, op openbare plekken, in openbare gebouwen in de wijk of op plekken waar snelle en langzame verkeersdeelnemers elkaar tegenkomen (scholen, verzorgingshuizen).

Kanaal

Welke doelgroep u ook kiest, het is altijd goed om uw boodschap via verschillende kanalen over te brengen. Bijvoorbeeld via geschreven tekst (regionale krant, huis-aan-huisblad, folder), gesproken woord (lokale radio), beeld (affiche, ansichtkaart, lokale tv), persoonlijk contact (straatacties, gesprekken) en praktijkervaring (testritten).

Afzender

Het is belangrijk dat de campagne een afzender heeft die de doelgroep aanspreekt. Mogelijke afzenders zijn bijvoorbeeld: gemeente, politie, 3VO, rijkschool, lokale beroemdheid, buurtbewoners, kwetsbare verkeersdeelnemers.

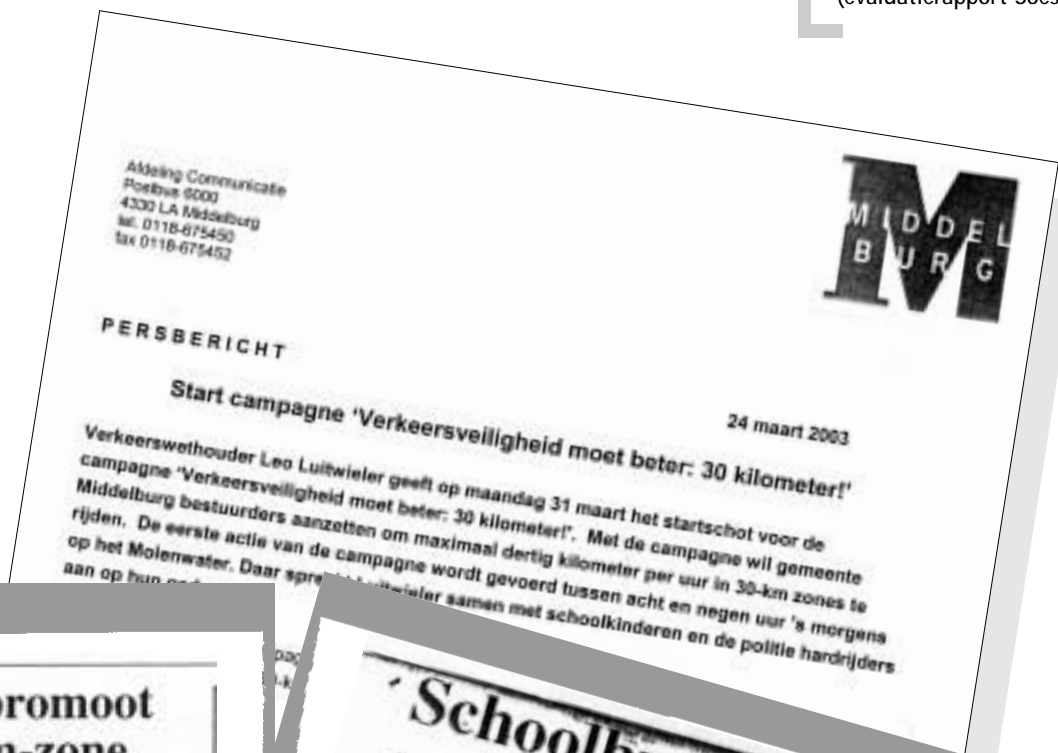
Argumenten

De één is gevoelig voor feiten, de ander voor de gevolgen die zijn gedrag heeft voor zijn sociale omgeving. Voor de één biedt een verkeersregel houvast, bij een ander werkt de boodschap 'regel=regel' juist averechts.

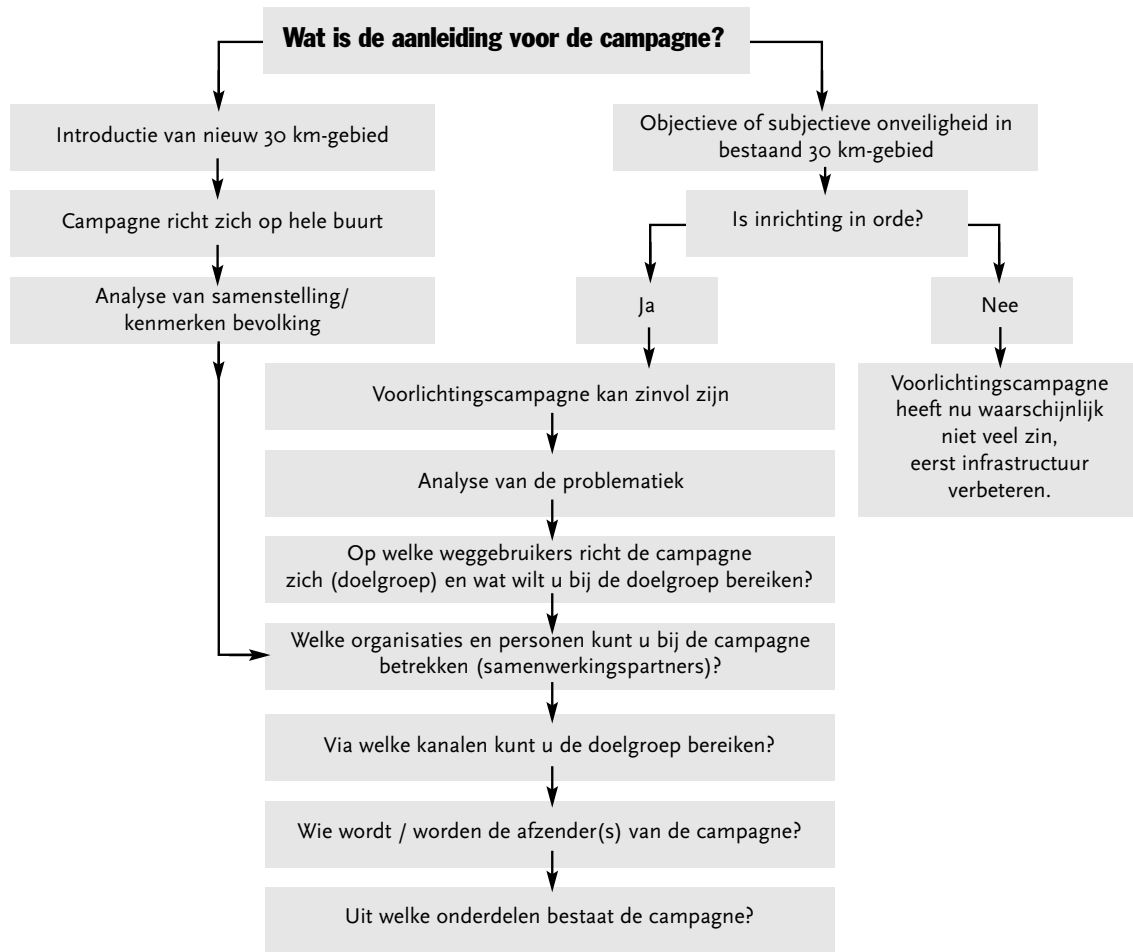
Publiciteit

U kunt een actie een extra groot bereik geven door goed gebruik te maken van de kranten, radio en tv. Zoek contact met de lokale en regionale media en verkoop uw actie met verve.

"Elke activiteit is een potentieel persmoment. Gedurende de gehele campagne is actief contact gezocht met de pers. Zo zijn de straatinterviews bijvoorbeeld gepresenteerd als 'officieel startschot' van de campagne." (evaluatie rapport Soest)

2.6 Keuzeschema

3. Twee voorbeelden van campagnes

Daar kun je mee **THUIS** komen

3. Twee voorbeelden van campagnes

Het opzetten van een goede voorlichtingscampagne is maatwerk. De campagne moet passen bij de gemeente, de bewoners en de specifieke verkeersproblematiek in een bepaalde wijk. Het is dan ook niet mogelijk om een blauwdruk te geven van 'de ideale voorlichtingscampagne'. Om een idee te geven van de wijze waarop een campagne kan worden opgebouwd, hebben we in dit hoofdstuk twee voorbeelden voor u uitgewerkt. De eerste campagne (3.1) is bedoeld ter introductie van een pas ingericht 30 km/uur-gebied. De tweede campagne (3.2) is gericht op een wijk waar 30 km/uur al enige tijd geleden is ingevoerd.

3.1 Startcampagne bij oplevering van een nieuw 30 km/uur-gebied

Door samen met bewoners een nieuw 30 km/uur-gebied feestelijk te openen, kunt u een duidelijk signaal geven: de gemeente heeft haar best gedaan, nu zijn de bewoners aan zet. Dit heeft natuurlijk alleen zin als de bewoners door de gemeente ook actief zijn betrokken bij de inrichtingsmaatregelen.

Doel

Weggebruikers informeren over de invoering van 30 km/uur in een bepaalde wijk en hen bewustmaken van nut en noodzaak.

Doelgroep

Alle bestuurders van motorvoertuigen die in de wijk komen.
Of: alleen de bestuurders van motorvoertuigen die in de wijk wonen.

Inhoud van de campagne

De doelgroep informeren over invoering, nut en noodzaak van 30 km/uur, door middel van berichten in het huis-aan-huisblad, folder en klikostickers. Toon zetten: 'hier rijd je gewoon 30 km/uur', door middel van affiches, feestelijke opening en eventuele aanvullende activiteiten.

In samenwerking met

Wijkbureau.
Buurtbewoners (volwassenen én kinderen).
3VO.
De wijkagent.

Week 1

Bericht in huis-aan-huisblad

Aankondiging van de oplevering van het 30 km/uur-gebied en van de campagne.

Posters ophangen met campagnemotto (zie 4.2).

Week 2

Feestelijke opening van het 30 km/uur-gebied

Een paar ideeën voor activiteiten:

- Bewoners (ook kinderen) leggen zelf de laatste hand aan een drempel, plaatsen het laatste 30 km-bord, hangen het eerste spandoek op (zie 4.7).
- Kinderen versieren een of meer drempels of plateaus met krijttekeningen.
- De burgemeester plakt de eerste 30 km-sticker op een klike (zie 5.5).
- Gemeente en bewoners delen folders (zie 4.8) en stickers (zie 4.6) uit aan automobilisten die de wijk inrijden (bijvoorbeeld tijdens de avondspits) en vragen of zij zich aan de maximumsnelheid willen houden (zie 5.4).
- Een 30 km/uur-campagnebus rijdt door de wijk. De bus stopt op enkele drukbezochte plekken (winkelcentrum, sporthal, bibliotheek). Daar delen vrijwilligers (en eventueel kinderen) folders e.d. uit aan voorbijgangers.

"Een gele Amerikaanse schoolbus rijdt de komende weken rond door wijken die zijn ingericht als 30 km-zone om automobilisten er op te wijzen dat ze zich aan de maximumsnelheid moeten houden. Waar de bus stopt, delen schoolkinderen gratis campagnekaarten uit." (actieverslag Middelburg)

Huis-aan-huis verspreiding van een mailing met daarin:

- Een folder (zie 4.8).
- Een of twee stickers voor op de kliko (zie 4.6).
- Een freecard (zie 4.4).

U kunt er ook voor kiezen om alleen de folder huis-aan-huis te verspreiden. Stickers, ansichten en/of affiches kunt u dan neerleggen bij wijkcentrum, bibliotheek of gemeentehuis, zodat bewoners ze zelf op kunnen halen.

Bericht in het huis-aan-huisblad

Hierin kondigt u de activiteiten van week 3 aan.

Week 3 en volgende

Aanvullende activiteiten

In samenwerking met diverse bondgenoten kan de gemeente extra activiteiten uitvoeren. In hoofdstuk 5 staan diverse voorbeelden. Passende activiteiten zijn bijvoorbeeld:

- Uitzetten van een kennistest. De vragen zijn te beantwoorden met behulp van de eerder verspreide folder (zie 5.1).
- Organisatie van een wedstrijd: 'Ontwerp een 30 km/uur-verkeersbord' of 'Bedenk een slagzin' (zie 5.2).
- Houden van snelheidscontroles door politie en kinderen (zie 5.7).
- Organisatie van een klikosticker-plakactie (zie 5.5).
- Organisatie van een 30 km-testrit (zie 5.3).

Week 4

Bericht in het huis-aan-huisblad

U kunt een herhaalde oproep doen om stickers te plakken en affiches op te hangen. En u kunt een tussenstand geven van de overige campagne-activiteiten.

Week 5

Afsluiting van de campagne

Feestelijke prijsuitreiking aan de winnaar van de kennistest, de winnaar van de ontwerpwedstrijd en/of aan automobilisten die zich goed aan de 30 km/uur-limiet houden. Zie week 3.

3.2 Herhalingscampagne na invoering van 30 km/uur

Mensen vergeten snel. Het effect van een voorlichtingscampagne zal na afloop meestal weer wegebden. Daarom kan het nuttig zijn om in bestaande 30 km/uur-gebieden regelmatig een korte herhalingscampagne te organiseren, gewoon om iedereen scherp te houden.

Voorbeelden van kleine, algemene herhalingsacties zijn:

- Huis-aan-huismailing met folder en/of freecards (zie 4.8 en 4.4).
- Ophangen van spandoeken (zie 4.7).
- Verspreiden van 30 km/uur-klikostickers (zie 4.6 en 5.5).

"De ervaring met effecten van campagnes leert dat deze de neiging hebben 'weg te ebben' als er geen vervolg aan wordt gegeven. (...) Het verdient aanbeveling om na te blijven denken over mediagenieke acties, om zo het gecreëerde momentum te behouden en te profiteren van de gekweekte goodwill."
(onderzoeksrapport Soest)

Als u een grotere herhalingscampagne wilt organiseren, is het verstandig om eerst te onderzoeken op welke doelen en doelgroepen die zich moet richten. Hieronder geven we een voorbeeld van zo'n grotere, gerichte campagne.

Week 1

Bericht in het huis-aan-huisblad

Hierin kondigt u aan dat de gemeente een enquête gaat houden om de ervaringen van bewoners met 30 km/uur te peilen.

Verspreiding van de enquête onder bewoners (ook kinderen!). Zie 5.6.

"Om bewoners in een wijk te activeren, moet er een breed gedragen probleembeleving zijn. Is die er niet, dan ontstaat het gevaar de buurt een probleem aan te praten. Baseer eventuele acties dus niet op incidentele klachten." (ROV Gelderland)

Week 4

Verwerking van de enquêteformulieren

Op basis van de uitslag bepaalt u wat er verder moet gebeuren. Enkele mogelijkheden:

a. Actie gericht op specifieke weggedeelten

Uit de enquête komt naar voren dat op een beperkt aantal weggedeelten vaak te hard wordt gereden. U bekijkt de situatie ter plekke en onderzoekt in hoeverre fysieke maatregelen nodig en mogelijk zijn. Daarnaast onderzoekt u (bijvoorbeeld in samenwerking met het wijkbureau) of er bij omwonenden en kwetsbare gebruikers van deze weggedeelten (kinderen, ouderen, fietsers) draagvlak is voor acties. U bereidt samen met deze mensen acties voor. Een paar ideeën:

- Ontwerpwedstrijd voor 30 km/uur-borden (zie 5.2).
- Posten tijdens de spitsuren en folders uitdelen aan bestuurders (zie 5.4).
- Klikosticker-plakactie in samenwerking met de omwonenden (zie 5.5).
- Snelheidsactie door politie en kinderen (zie 5.7).

b. Actie gericht op een specifieke groep bestuurders

Uit de enquête blijkt dat een bepaalde categorie bestuurders vaak te hard rijdt, bijvoorbeeld pizzakoeriers, jeugd op brommers of automobilisten die de wijk gebruiken als sluiproute. In dit geval kunt u uw actie richten op deze bepaalde doelgroep. Bijvoorbeeld:

- Koeriers kunt u bereiken via hun werkgevers. Deze hechten doorgaans belang aan een goede reputatie en zullen hun personeel aanspreken op hun gedrag. U kunt de koeriers ook een brommercursus aanbieden (zie 5.9).
- Jakkende jeugd kunt u mogelijk bereiken via de wijkagent, het jongerenwerk, de jeugdraad of rijsschoolhouders (zie 5.9).
- Sluipverkeer is vaak eenvoudig te traceren. Het afsnijden van de sluiproute is de meest effectieve maatregel. Als dit niet mogelijk is, zijn voorlichtingsacties zoals genoemd bij punt a het overwegen waard.

c. Kritische blik op infrastructuur

Uit de enquête blijkt dat er verspreid over de hele wijk door een groot deel van de automobilisten te hard wordt gereden. In dit geval lijkt enig kritisch zelfonderzoek op zijn plaats: is de inrichting van de wijk wellicht zó sober uitgevallen dat veel automobilisten zich niet realiseren dat ze zich in een 30 km/uur-gebied bevinden? In dit geval is een voorlichtingsactie vanuit de gemeente niet geloofwaardig en ook niet effectief (dweilen met de kraan open).

4. Campagnematerialen

Welkom in onze buurt

Goed nieuws

Uw buurt is sinds kort een stuk veiliger voor kinderen, voetgangers en
namelijk veranderd in een verblijfsgebied. Een gebied waar iedereen - dus ook langzame en
kwetsbare verkeersdeelnemers - veilig over straat kan. Auto's zijn in het verblijfsgebied 'te gast'
en moeten zich aanpassen. Ze mogen er maximaal 30 km/uur rijden.

Daarom 30

Als u niet harder dan 30 km/uur rijdt kunt u beter om u heen kijken. Zo ziet u bijtijds een
spelend kind dat plotseling de straat opholt. of een oude dame die met haar rollator onder-
weg is. Als u niet harder dan 30 km/uur rijdt, is uw remweg korter. Dat betekent dat u bij
een noodstop veel eerder stilstaat. Wel z fijn voor dat spelende kind en die wandelende
dame. Voor hen kan dat het verschil betekenen tussen leven en dood.

30 km/uur lijkt misschien erg langzaam, zeker als u haast hebt. Maar de tijdwinst die u boekt
door harder te rijden, is minimaal: ver een afstand van 1 km is uw tijdwinst minder dan 1 minuut.

Let p!

Welkom in

Doe mee!

Kleine moeite, groot plezier

30 km/uur rijden is een kleine moeite. En
u d et er alle kinderen, ouderen en ande-
re kwetsbare verkeersdeelnemers een
Alvast bedankt!

Dit is n ooster

Daar kun je mee komen

4. Campagnematerialen

Voor uw voorlichtingscampagne kunt u gebruikmaken van campagnematerialen die zijn ontwikkeld door het ROV-Utrecht en het ministerie van Verkeer en Waterstaat. De materialen hebben een aantal vaste elementen die zorgen voor een goede herkenbaarheid van de campagne, zoals het beeldmerk (bordje '30') en het motto: 'Daar kun je mee thuis komen'. De volgende actiematerialen zijn beschikbaar: een beeldmerk, posters, een blanco poster, freecards, stickers, spandoeken en een informatiefolder.

De ontwerpen staan op de bijgevoegde cd-rom. Gemeenten mogen deze ontwerpen gebruiken voor snelheidscampagnes in 30 km/uur-gebieden.

In dit hoofdstuk vindt u een overzicht van de beschikbare campagnematerialen, plus tips voor het gebruik.

4.1 Beeldmerk

Een vast beeldmerk dat terugkomt in al uw campagnematerialen draagt bij aan de herkenbaarheid van uw voorlichtingscampagne. Het beeldmerk kunt u gebruiken als briefhoofd, boven persberichten, in krantenartikelen of als opdruk op T-shirts, petjes, vlaggetjes en stickers. Het is ook verwerkt in alle materialen op de cd-rom.

Het beeldmerk staat op de cd-rom.

4.2 Posters

De posters geven kort en krachtig aan dat men zich in een 30 km/uur-gebied bevindt. U kunt de affiches zelf ophangen op straat en op veelbezochte plekken, zoals rijscholen, fietsenwinkels, scholen, wijkcentra, verpleeghuizen en bibliotheken. U kunt de posters ook verspreiden onder bewoners, met de vraag of zij hem willen ophangen voor het raam en op plekken waar zij vaak komen. U kunt de poster huis-aan-huis verspreiden, of bijvoorbeeld als bijlage bij de schoolkrant of het wijkblad.

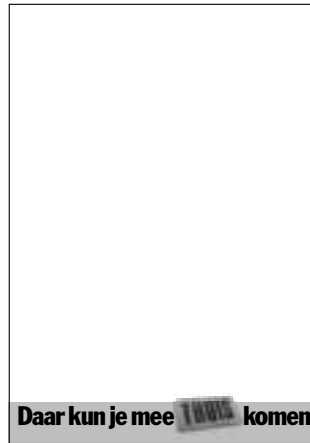
Al deze ontwerpen staan op cd-rom.
U kunt de posters zelf laten drukken.

Afmetingen: 297 x 420 mm (A3).

4.3 Blanco poster

Leeg affiche met onderaan de slogan 'Daar kun je mee thuis komen'. Te gebruiken om activiteiten aan te kondigen of als basis voor een affiche-ontwerpwedstrijd (zie 5.2).

Het ontwerp staat op de cd-rom.
U kunt de poster zelf laten drukken.

Afmetingen: 297 x 420 mm (A3).

4.4 Freecards

De gemeente Soest heeft goede ervaringen met het gebruik van freecards:

"We hebben ansichtkaarten laten maken met de tekst: '30 ook voor ons'.

De verspreiding van de kaarten gaat op verzoek: bezorgde bewoners kunnen een stapel krijgen en verder vinden de kaarten hun weg via politie, basisscholen, de stand van de gemeente op de markt en de balie van het gemeentehuis. Het is een prima communicatiemiddel. Die kaarten duiken echt overal op."

De ontwerpen van de freecards staan op cd-rom.
U kunt de kaarten zelf laten drukken.

Afmetingen: 105 x 148 mm (A6).

Achterzijde van de freecard.

Het ROV-Utrecht heeft Ansichtkaarten en posters laten maken met Loesje-teksten. Deze zijn gratis te bestellen bij het ROV-Utrecht, zolang de voorraad strekt.

4.5 Stoppers

Stoppers zijn kleine reclameteksten waarmee kranten (gratis) de laatste gaatjes opvullen. U kunt hiermee lezers op een bescheiden manier even herinneren aan het belang van 30 km/uur. Geschikte teksten zijn bijvoorbeeld:

- Alle teksten van de freecards (voor- en achterzijde, zie 4.4).
- Alle teksten van de affiches (zie 4.2).
- Gelegenheidsteksten als:

(advertentie)

***Ik houd van mensen
die 30 km/uur rijden in
mijn straat***

(advertentie)

***Rustige wijk,
30 km/uur,
zoekt dito bestuurder***

4.6 Stickers

Stickers zijn uitstekende actiemiddelen. Er zijn vier soorten beschikbaar:

Klikosticker

Grote, ronde sticker (doorsnede 30 cm). Als bewoners deze stickers op hun kliko's plakken, staat de wijk één keer per week vol 30 km/uur-borden. De gemeente Soest heeft hiermee al in verschillende wijken succes geboekt. U kunt de stickers op verschillende manieren verspreiden:

- Huis-aan-huis, bijvoorbeeld in combinatie met de folder. Voordeel is dat u iedereen bereikt, nadeel is dat er veel stickers verloren zullen gaan.
- Via de balie van het gemeentehuis, de bibliotheek of het wijkcentrum. Voordeel: u produceert niet voor de prullenbak. Naddeel: u moet maar afwachten hoeveel bewoners de sticker komen ophalen.
- Via een klikosticker-plakactie (zie 5.5).

"Het sterke is dat er eens in de week een zee aan stickers op straat verschijnt. Veel effectiever dan een permanent verkeersbord, dat na een tijdje nauwelijks meer opvalt." (persbericht gemeente Soest)

Gemeenten in de provincie Utrecht kunnen deze sticker bestellen bij het ROV-Utrecht.

Kleine sticker

De kleine sticker heeft een doorsnede van 10 cm. U kunt deze sticker uitdelen tijdens acties, of gebruiken als 'opdruk' op fietsvlaggetjes en slingers.

Gemeenten in de provincie Utrecht kunnen deze sticker bestellen bij het ROV-Utrecht.

Welkomsticker

Te gebruiken als strooigoed bij tal van acties.

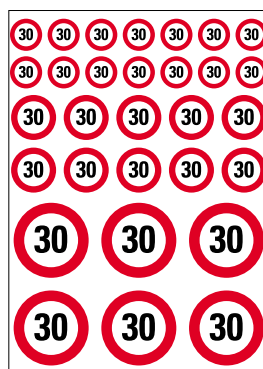

Een ontwerp staat op de cd-rom. U kunt deze sticker zelf laten drukken.

Afmetingen: 297 x 120 mm.

Stickervel

Op een vel is het beeldmerk in diverse afmetingen afgedrukt. Hiermee kunt u stickers laten drukken, die bijvoorbeeld te gebruiken zijn op correspondentie of als weggevertje aan kinderen.

Een ontwerp staat op de cd-rom. U kunt deze sticker zelf laten drukken. Er zijn drie diameters: 25 mm - 30 mm en 60 mm.

4.7 Spandoek

Een spandoek is een opvallend en makkelijk verplaatsbaar campagnemiddel. U kunt het ophangen bij de entree van een 30 km/uur-gebied. Of langs trajecten waar automobilisten regelmatig 'vergeten' om 30 km/uur te rijden. Of op plekken waar veel kwetsbare mensen aan het verkeer deelnemen, dus in de buurt van scholen, seniorenflats, sportaccommodaties en dergelijke.

Op de cd-rom staan drie ontwerpen. Op basis hiervan kunt u zelf spandoeken laten maken. Gemeenten in de provincie Utrecht kunnen spandoeken lenen van het ROV-Utrecht.

Afmetingen: 5 x 1 meter

Welkom in onze buurt

Welkom in onze straat

Welkom in onze wijk

4.8 Folder

Een folder met nuchtere informatie over het hoe en waarom van 30 km/uur is prima basismateriaal voor een voorlichtingscampagne. Er zijn talloze mogelijkheden te bedenken voor het verspreiden van zo'n folder:

- Huis-aan-huis verspreiden.
- Uitdelen aan automobilisten op drukke plekken en momenten (bij de ingang van de wijk tijdens de avondspits; bij het uitgaan van de school; op zaterdag bij het winkelcentrum).
- Bij straatacties uitdelen aan deelnemers en publiek. Bijvoorbeeld bij een snelheidsactie met kinderen (zie 5.7), een 30 km/uur-testrit (5.3) of een kennistest (5.1).

Op de cd-rom vindt u een kant-en-klare folder die geschikt is om te gebruiken tijdens een startactie (zie 3.1). Deze folder kunt u zelf laten drukken. U kunt de tekst ook aanpassen aan de lokale situatie of een persoonlijke tint geven door bijvoorbeeld een wethouder of een bekende bewoner aan het woord te laten. In dat geval moet u zelf zorgen voor de vormgeving.

Op de cd-rom staat het folderontwerp.
Op de ene kant staat de tekst, de andere kant is als raamposter te gebruiken.

Afmetingen: 297 x 210 mm (A4).

Welkom
in onze
buurt

Daar kun je mee **THUIS** komen

Goed nieuws
Uw buurt is sinds kort een stuk veiliger voor kinderen, voetgangers en fietsers. De buurt is namelijk veranderd in een verblijfsgebied. Een gebied waar iedereen - dus ook langzame en kwetsbare verkeersdeelnemers - veilig over straat kan. Auto's zijn in het verblijfsgebied 'te gast' en moeten zich aanpassen. Ze mogen er maximaal 30 km/uur rijden.

Daarom 30
Als u niet harder dan 30 km/uur rijdt kunt u beter om u heen kijken. Zo ziet u bijtijds een spelend kind dat plotseling de straat opholt. Of een oude dame die met haar rollator onderweg is. Als u niet harder dan 30 km/uur rijdt, is uw renweg korter. Dat betekent dat u bij een noodstop veel eerder stilstaat. Wel zo fijn voor dat spelende kind en die wandelende dame. Voor hen kan dat het verschil betekenen tussen leven en dood.

30 km/uur lijkt misschien erg langzaam, zeker als u haast hebt. Maar de tijdwinst die u boekt door harder te rijden, is minimaal: over een afstand van 1 km is uw tijdwinst minder dan 1 minuut.

Inrichting
De gemeente heeft er hard aan gewerkt om uw buurt in te richten als verblijfsgebied. In overleg met de bewoners zijn drempels en plateaus aangelegd en borden geplaatst. Ook is de voorrangregeling aangepast: in het hele gebied geldt dat alle bestuurders van rechts voorrang hebben.

Nu bent u aan zet
U als automobilist bent uiteindelijk degene die 'het' moet doen: iedere dag weer het geduld opbrengen om niet harder dan 30 km/uur te rijden. U kunt ook anderen attenderen op het belang van 30 km/uur. Bijvoorbeeld door de affiche voor uw raam te hangen.

Kleine moeite, groot plezier
30 km/uur rijden is een kleine moeite. En u doet er alle kinderen, ouderen en andere kwetsbare verkeersdeelnemers een groot plezier mee. Alvast bedankt!

Daar kun je mee **THUIS** komen

Dit is 'n poster

5. Actie-ideeën

Daar kun je mee **THUIS** komen

5. Actie-ideeën

5.1 Kennistest

Doel

Automobilisten laten nadenken en informeren over de voordelen van 30 km/uur in verblijfsgebieden.

Doelgroep

Automobilisten die in de wijk wonen.

Activiteit

De gemeente houdt, in samenwerking met anderen, een kennistest onder automobilisten. De vragen kunnen zowel mondeling als schriftelijk worden gesteld en beantwoord. Belangrijk is dat de deelnemers vrij kort na de beantwoording de juiste antwoorden onder ogen krijgen, zodat zij kunnen leren van hun eventuele fouten. U kunt deze kennistest op allerlei manieren inzetten. Een paar voorbeelden:

Op een basisschool

- Kennistest organiseren als onderdeel van een ouderavond. Antwoorden direct nabespreken.
- De test meegeven aan leerlingen en vragen of zij hem samen met hun ouders willen invullen. De antwoorden worden vervolgens op school besproken en weer meegegeven aan de leerlingen. Eventueel met prijsjes voor de juiste inzenders.
- Vragen mondeling stellen tijdens de middagspits op het schoolplein (als ouders toch staan te wachten). Hiervoor kunt u de medewerking vragen van bijvoorbeeld 3VO-vrijwilligers en verkeersouders.

Via de krant

- U publiceert de vragen in het huis-aan-huisblad en roept lezers op hun oplossing in te sturen. De volgende week publiceert u de goede antwoorden, met toelichting. De derde week maakt u de prijswinnaars bekend.

Tijdens een braderie, straatactie of Straatspeeldag

- Vragen voorleggen aan voorbijgangers. Antwoorden direct nabespreken. Iedereen krijgt een folder mee (zie 4.8). Wie alle vragen goed heeft, krijgt een kleine attentie.

Om ouders ertoe te bewegen rustiger te rijden en 30 km-zones te respecteren, maakte de gemeente Oldenzaal samen met verkeersouders van de Franciscusschool een verkeersquiz. Alle leerlingen van de school kregen een vragenformulier mee naar huis met de opdracht dit samen met hun ouders in te vullen. Menige ouder dook achter de computer om op internet te zoeken naar de juiste antwoorden. 75% van de ouders deed aan de quiz mee, aangemoedigd door de kinderen. In elke klas was er namelijk een prijs beschikbaar voor de winnaar. De quiz was onderdeel van een verkeersweek die de verkeersouders organiseerden. Gezien het grote succes gaat de gemeente de quiz ook op andere scholen houden. (Spitsuur rond school)

In samenwerking met

Scholen.

3VO-afdeling.

Huis-aan-huiskrant.

Materialen / kosten

Kopieën van de kennistest (zie voorbeeld op volgende pagina).

Eventueel prijzen of kleine attenties.

Werkwijze

Vorbereiden

- Bepaal op welke wijze u de kennistest wilt inzetten en met wie u wilt samenwerken. Overleg met de beoogde samenwerkingspartners.
- Stel de kennistest samen. Verderop vindt u voorbeeldvragen. Wanneer u zelf vragen toevoegt, is het aan te raden deze eerst even te testen bij een aantal proefpersonen. Maak ook een lijst met de correcte antwoorden, plus een toelichting.
- Maak voldoende kopieën van de kennistest en de lijst met antwoorden.

Uitvoeren en afronden

- Verspreid de kennistest op de door u gekozen wijze.

Kennistest over 30-km zones

Hoe lang is de remweg van een auto? In welke Middelburgse wijken zijn 30-km zones ingevoerd? Middelburgers die het antwoord op deze vragen weten, kunnen op woensdag 23 april meedoen aan een kennistest over 30-km zones.

Tussen twee en vier uur staat een gele Amerikaanse schoolbus op de Markt. In de bus krijgt u tien vragen over 30-km zones in Middelburg. Wanneer u de test goed invult, kunt u een slipkaart of een stantje voor twee winnen.

Vorige maand hield de politie snelheidscontroles in de 30-km zones. De agenten hebben de kentekens van de autobestuurders die zich wel aan de maximumsnelheid hielden. Ook de signaars van de voortuigen die bij de kentekensplaten hoven, gingen mee naar de prijzen. Winnaars ontvangen automatisch bericht.

Campagne
De kennistest maakt onderdeel uit van de campagne 'Verkeersveiligheid moet beter: 30 kilometer'. Met de campagne wijst de gemeente Middelburg erop dat het belangrijk is dat bestuurders zich houden aan de maximumsnelheid van 30 km per uur. Vorige maand startte de campagne met de actie 'Schoolbus 30 km/h'.

De kinderen van de school...
...over de campagne...

stuurder over het rijgedrag.

De hierboven genoemde gele Amerikaanse schoolbus rijdt de komende tijd ook rond in de wijken. De bus rijdt nog op 7, 14 en 21 mei door de 30-km zonegebieden. Waar de bus stopt, delen schoolkinderen gratis campagnekaarten uit.

Duurzaam veilig
Om een halt toe te roepen aan de toename van het aantal verkeersslachtoffers, heeft de Rijksoverheid het programma Duurzaam Veilig Verkeer (DvV) in het leven geroepen. Het aantal verkeersslachtoffers in 2010 scherp naar beneden brengen. In het kader werden bromfietzers vanaf 1999 verplicht binnenshuis te rijden op de fiets. Sinds mei 2001 is de rijopleiding voor fietsers van rekracht. Eind 2002 zijn de 30-km zones in Middelburg en de Breewijk 30-km zone ingesteld. De overige wijken zijn tussen 2004 en 2006 ingesteld.

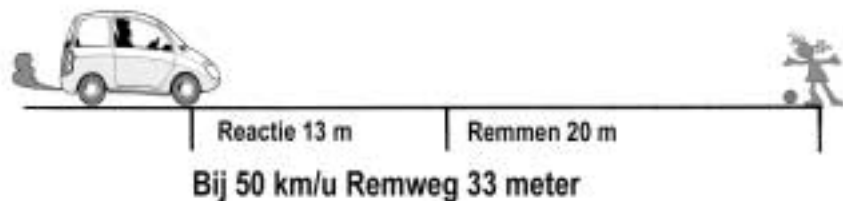
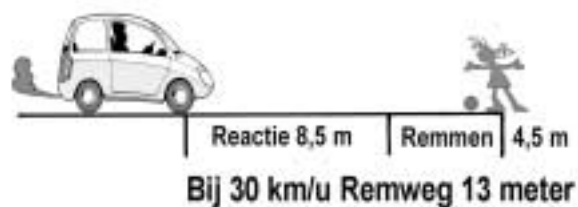
Voorbeeldvragen

- 1. De gemiddelde reactietijd van mensen is 1 seconde. Dat is dus de tijd die verstrijkt tussen het moment waarop u iets waarneemt en het moment waarop u reageert. U rijdt 50 km/uur en ziet een kind oversteken. Hoe ver is uw auto al doorgereden voordat u begint te remmen?*
 - a. 2,5 meter*
 - b. 8,5 meter*
 - c. 13 meter*
- 2. Nu rijdt u 30 km/uur, ziet een kind oversteken en remt. Hoe ver is uw auto al doorgereden voordat u begint te remmen?*
 - a. 2,5 meter*
 - b. 8,5 meter*
 - c. 13 meter*
- 3. U rijdt 50 km/uur. Plotseling holt er 15 meter voor u een kind de straat over. U maakt een noodstop. Wat gebeurt er?*
 - a. Ik sta nog net op tijd stil. Het kind en ik komen met de schrik vrij.*
 - b. Ik raak het kind met een snelheid van ca. 20 km/uur. Het kind raakt gewond en moet naar het ziekenhuis.*
 - c. Ik raak het kind met een snelheid van ca. 45 km/uur. Het kind is dood of zwaargewond.*
- 4. U rijdt 30 km/uur. Ook nu steekt er 15 meter voor u plotseling een kind over. Wat gebeurt er?*
 - a. Ik sta nog net op tijd stil. Het kind en ik komen met de schrik vrij.*
 - b. Ik raak het kind met een snelheid van ca. 5 km/uur. Het kind raakt licht gewond.*
 - c. Ik raak het kind met een snelheid van ca. 20 km/uur. Het kind raakt gewond en moet naar het ziekenhuis.*
- 5. U rijdt een afstand van 2 km met een constante snelheid van 30 km/uur. Daar doet u 4 minuten over. Hoeveel tijdswinst boekt u als u constant 50 km/uur rijdt?*
 - a. Circa anderhalve minuut.*
 - b. Ruim twee minuten.*
 - c. Drie minuten.*

De juiste antwoorden staan op de volgende pagina.

Antwoorden

- 1c** Bij 50 km/uur bent u al zo'n 13 meter verder voordat u begint te remmen. En daarna staat u pas een meter of 20 verderop stil. In totaal bedraagt uw remweg dus ca. 33 meter.
- 2b** Bij 30 km/uur bent u al 8,5 meter verder voordat u begint te remmen. Daarna heeft u nog ca. 4,5 meter nodig voordat u stilstaat. Uw totale remweg bedraagt dus ca. 13 meter.
- 3c** Als u 50 km/uur rijdt en u moet een noodstop maken, bent u al 13 meter verder voordat u begint te remmen. U raakt het kind dus met bijna uw volle snelheid, ca. 45 km/uur. Zo'n aanrijding is voor een kind in de helft van de gevallen dodelijk.
- 4a** Als u 30 km/uur rijdt en u moet een noodstop maken, bent u 8,5 meter verder voordat u begint te remmen. Nog eens 4,5 meter verder staat u stil. Het kind en u komen dus met de schrik vrij.
- 5a** Als u 30 km/uur rijdt, doet u 2 minuten over 1 kilometer. Bij 50 km/uur doet u over diezelfde kilometer 1 minuut en 12 seconden. Over een afstand van 2 kilometer is uw tijdwinst dus 1 minuut en 36 seconden. De genoemde rijtijden gaan overigens uit van een constante rijdsnelheid. In werkelijkheid zal de tijdwinst nog geringer zijn omdat u, naarmate u harder rijdt, vaker moet remmen en weer optrekken.

5.2 Ontwerpwedstrijd

Doel

'30 km' ter sprake brengen op school en vooral ook bij de leerlingen thuis. Op die wijze de ouders van de kinderen betrekken bij het belang van '30 km'.

Doelgroep

Leerlingen van basisschool en/of voortgezet onderwijs, en indirect hun ouders. Via de pers kunnen ook andere volwassenen worden bereikt.

Activiteit

Gemeente en scholen schrijven samen een ontwerpwedstrijd uit onder kinderen. Opdracht: ontwerp een verkeersbord of affiche dat automobilisten eraan herinnert dat ze in een 30 km/uur-gebied rijden. De prijswinnaar wordt met de nodige toeters en bellen bekendgemaakt. De gemeente kan het winnende ontwerp gebruiken in de 30 km/uur-campagne.

In samenwerking met

Scholen (verkeersouder of -commissie).

Materialen / kosten

Kopieën van het wedstrijdformulier (zie het voorbeeld verderop).

Prijs voor de winnaar.

Presentje voor alle inzenders.

Uitvoering van het winnende ontwerp als verkeersbord of affiche.

De gemeente Breda schreef samen met een basisschool een wedstrijd uit: 'Ontwerp een verkeersbord dat laat zien dat er een school in de buurt is'. De betrokken ambtenaar: "Iedere klas heeft zelf een winnaar gekozen. Deze klassenwinnaars zijn samen naar het gemeentehuis gegaan, waar enkele wethouders twee borden hebben uitgekozen. Die zijn als professioneel verkeersbord uitgevoerd en hangen nu aan weerszijden van de school. Rond de onthulling hebben we de nodige tamtam gemaakt, met de pers erbij. Het grote voordeel van deze hele actie is natuurlijk dat alle kinderen en alle ouders er op die manier bij betrokken zijn. Het kan echt niemand zijn ontgaan." (Spitsuur rond school)

Werkwijze

Vorbereiden

- Zoek contact met een of meer scholen voor basis- en/of voortgezet onderwijs (directie en verkeersouder of -commissie). Bespreek het plan.
- Zoek juryleden (bij voorkeur de burgemeester en/of wethouder, politiecommissaris of andere lokale beroemdheden).
- Maak het wedstrijdformulier, met daarop informatie over: de opdracht; de eisen waaraan een inzending moet voldoen; eventuele leeftijdscategorieën; inleveradres en uiterste inzenddatum; wijze van jureren; bekendmaking van de prijswinnaar(s); prijs voor de winnaar(s). Geef ook aan wat er gebeurt met het winnende ontwerp. Verderop vindt u een voorbeeldformulier.
- Verspreid het wedstrijdformulier via een of meer scholen. Om de kans op een goed bruikbaar ontwerp te vergroten, kunt u overwegen om alleen leerlingen van 9 jaar en ouder aan de wedstrijd te laten deelnemen.

Gemeente Utrecht zoekt nieuw verkeersbord

Tuindorp-Oost is sinds kort een verblijfsgebied. Auto's mogen niet harder rijden dan 30 km/uur. Voor kinderen, voetgangers en fietsers is dat een stuk veiliger. Jammer genoeg zijn er toch nog automobilisten die soms even 'vergeten' dat ze 30 km moeten rijden. Daarom willen we graag een nieuw verkeersbord laten maken, waaraan automobilisten kunnen zien dat ze echt niet harder mogen dan 30 km/uur.

Ontwerp jij dat nieuwe bord?
De gemeente is op zoek naar een glashouder ontwerp voor zo'n verkeersbord. Daarom schrijven we een ontwerpwedstrijd uit voor een verkeersbord dat zegt: "Denk eraan, hier mag u niet harder dan 30 km/uur rijden".

Wie kunnen meedoen aan de wedstrijd?
Alle kinderen van de groepen 6, 7 en 8 kunnen meedoen aan onze ontwerpwedstrijd.

Welke eisen stellen we aan jouw ontwerp?
Tekst op een verkeersbord op de andere kant van dit papier. Denk er bij het tekenen aan dat een verkeersbord duidelijk moet zijn en goed moet opvallen. Schrijf onderaan het papier je naam, je adres, je leeftijd en de school waar je op zit.

Waar lever je je ontwerp in?
Je kunt je tekening afleveren bij je school of naar de gemeente. De laatste inleverdatum is 31 maart 2006.

Het beste ontwerp
Een jury beoordeelt de ontwerpen. Het beste ontwerp gaan we echt uitvoeren als verkeersbord en komt bij de scholen in de wijk te hangen. De tekenaar van dat bord ontvangt persoonlijk een prijs.

Bekendmaking van de winnaar
Alle ouders krijgen een uitnodiging om bij de prijsuitvering aanwezig te zijn. De uitvering vindt plaats op woensdag 3 april, om 13.00 uur in het plusteam tussen de Van Eerdeingenlaan en de Troostertlaan.

Veel succes!

Naam: _____
Adres: _____
Leeftijd: _____
School: _____

- Regel een locatie voor de prijsuitreiking (bijvoorbeeld bij de plek waar het bord komt te hangen, of in een gebouw met een officiële uitstraling zoals het gemeentehuis of het politiebureau).
- Maak een programma voor de prijsuitreiking. De kunst is om wel te zorgen voor voorlichting aan de ouders, maar het ook leuk te houden voor de kinderen.

Een paar ideeën:

- Besteed (kort maar krachtig) aandacht aan het belang van 30 km, bijvoorbeeld door interviewtjes te houden met kinderen (wel voorbereiden) over hun ervaringen met hardrijders. Ook kunt u de winnaars vragen een korte toelichting op hun ontwerp te geven.
- Organiseer een testrit of remdemonstratie (zie 5.3).
- Gun kinderen (en hun ouders) een kijkje in een politieauto.
- Combineer de prijsuitreiking met een andere activiteit, zoals de Straatspeeldag of de afsluiting van een verkeersactieweek op een school.

Uitvoeren

- Maak een voorselectie van de inzendingen.
- Laat de jury de winnende ontwerpen kiezen.
- Nodig alle inzenders en hun ouders uit voor de prijsuitreiking.
- Nodig de pers uit. Regel ook een eigen fotograaf.
- Zorg dat er voor alle aanwezige kinderen een presentje is (fietsbel, reflector) en voor alle ouders een 30 km-pakket (folder, sticker, affiche: zie 4.8, 4.6 en 4.2).
- Geef tijdens de prijsuitreiking duidelijk aan wat er met het winnende ontwerp gaat gebeuren.
- Maak zo nodig zelf een verslag van de bijeenkomst voor de pers.

Afronden

- Zorg dat de winnende ontwerpen snel worden uitgevoerd als affiche of verkeersbord.
- Laat het eerste exemplaar van het verkeersbord of de affiche feestelijk onthullen door de ontwerper en juryvoorzitter. Hierbij uiteraard ook weer pers uitnodigen.

Voorbeeld wedstrijdformulier

Gemeente XXX zoekt nieuw verkeersbord

De XXXwijk is een verblijfsgebied. Auto's mogen er niet harder rijden dan 30 km/uur. Voor kinderen, voetgangers en fietsers is dat een stuk veiliger. Jammer genoeg zijn er toch nog automobilisten die soms even 'vergeten' dat ze 30 km/uur moeten rijden. Daarom willen we graag een nieuw verkeersbord laten maken, waaraan automobilisten kunnen zien dat ze echt niet harder mogen dan 30 km/uur.

Ontwerp jij dat nieuwe bord?

De gemeente is op zoek naar een gloednieuw ontwerp voor zo'n verkeersbord. Daarom schrijven we een ontwerpwedstrijd uit voor een verkeersbord dat zegt: "Denk eraan, hier mag u niet harder dan 30 km/uur rijden".

Wie kunnen meedoen aan de wedstrijd?

Alle kinderen van 9 t/m 12 jaar kunnen meedoen aan de ontwerpwedstrijd.

Welke eisen stellen we aan jouw ontwerp?

Teken jouw verkeersbord achterop dit papier. Denk er bij het tekenen aan dat een verkeersbord duidelijk moet zijn en goed moet opvallen. Schrijf onderaan het papier je naam, je adres, je leeftijd en de naam van jouw school.

Waar stuur je je ontwerp naartoe?

Stuur je ontwerp per post naar XXX. De uiterste inzenddatum is XXX.

Het beste ontwerp

Een jury beoordeelt de ontwerpen. XXX is de voorzitter van de jury. Van het beste ontwerp gaan we een echt verkeersbord maken, dat in de wijk komt te hangen. De tekenaar van dat bord krijgt natuurlijk een prijs en mag samen met XXX het verkeersbord onthullen.

Bekendmaking van de winnaar

Alle inzenders krijgen een uitnodiging om bij de prijsuitreiking aanwezig te zijn. De prijsuitreiking vindt plaats op XXX.

Variaties

Er zijn natuurlijk veel meer soorten prijsvragen te bedenken: bedenk een slagzin, ontwerp een ansichtkaart. De werkwijze is steeds in grote lijnen dezelfde.

Ideeën

- Maak de volgende zin af: "Een auto in een woonstraat is als ..."

Voorbeelden:

- Een auto in een woonstraat is als Van den Hoogenband in een pierenbad.
- Een auto in een woonstraat is als Goliath in Madurodam.

Gebruik de beste inzendingen bijvoorbeeld als kop boven uw berichtgeving op de gemeentepagina. Of maak er Loesje-achtige affiches en ansichtkaarten van.

- Maak een tekening of slagzin die past bij de tekst "Daar kun je mee thuis komen". Maak hierbij gebruik van de blanco poster op de cd-rom (zie 4.3).

5.3 30 km/uur-testrit

Doel

- Automobilisten aan den lijve laten ondervinden hoe zij het beste kunnen rijden in een 30 km/uur-gebied. Hoe lang is je remweg bij verschillende snelheden? In welke versnelling kun je het beste rijden?
- Zorgen dat '30 km/uur' in de buurt een onderwerp van gesprek wordt.

Doelgroep

Alle buurtbewoners die autorijden.

Activiteit

De gemeente biedt wijkbewoners de gelegenheid om ervaring op te doen met rijden en remmen in een 30 km/uur-gebied. De deelnemers maken een testrit in een lesauto. De rijinstructeur geeft direct voor en na de test voorlichting over het belang van 30 km in woonwijken.

Om voldoende belangstellenden te trekken, kunt u deze actie combineren met andere activiteiten. Denk bijvoorbeeld aan:

- De Straatspeeldag.
- Een verkeersactieweek van een school.
- De prijsuitreiking van de ontwerpwedstrijd (zie 5.2).
- Een braderie of buurtfeest.

In samenwerking met

Rijschoolhouder.
Eventueel 3VO-vrijwilligers.

Materialen / kosten

Eén of twee lesauto's.
Informatiemateriaal: folders (4.8), posters (4.2), kennistest (5.1).
Aankleding van vertrekpunt: spandoek (4.7), parasol, tafel, slingers.
Presentje voor medewerkers.
Voldoende kopieën van de uitnodiging voor buurtbewoners.

Werkwijze

Vorbereiden

- Zoek contact met een rijschool. Bespreek het plan, maak afspraken over de financiën, prik een datum. Bespreek of u wilt werken met vooraanmelding, of dat u een open aanbod doet aan de bewoners ('tussen 14 en 16 uur staat een lesauto klaar om een proefrit te maken').

"Het rijden van 30 km/uur is een relatief nieuw fenomeen, dat veel weggebruikers nog niet kennen. Men weet nog niet hoeveel gas men moet geven en in welke versnelling men moet rijden." (evaluatierapport Middelburg)

- Zoek een of twee vrijwilligers die als gastheer of gastvrouw willen optreden.
- Nodig alle buurtbewoners twee weken van tevoren uit via een brief. Zorg dat een week later nog eens een uitnodiging verschijnt in het huis-aan-huisblad. Als u de testrit combineert met andere activiteiten, kunt u ook gebruikmaken van de bijbehorende publiciteitsmiddelen.
- Nodig de pers uit. Regel ook een eigen fotograaf.

Uitvoeren

- Zorg dat het vertrekpunt van de testrit herkenbaar is (spandoek, affiches, parasol). Zorg dat de informatiematerialen aanwezig zijn en zorg voor koffie.
- Automobilisten maken de testrit in een lesauto. Zij maken noodstops bij 50 en 30 km/uur en krijgen instructie over andere aspecten van het rijden in een 30 km/uur-gebied, zoals het gebruik van versnellingen, remmen en optrekken bij drempels en voorrangregels. De instructeur geeft direct feedback en geeft uitleg over reactietijd en remweg. Een rit duurt circa tien minuten. Bij grote belangstelling kunt u overwegen om drie personen per rit in te delen. De boodschap zal ook bij de twee passagiers duidelijk overkomen.
- U kunt wachtenden alvast een kennistest afnemen of zelf laten invullen. Zo zijn zij optimaal voorbereid op de testrit. Na afloop kunt u een folder en affiche meegeven en eventueel een certificaat van deelname.

Afronden

- Verstuur na afloop een persbericht met reacties van de deelnemers.

Variaties

- Op de fiets: probeer op een fiets of hometrainer 30 km/uur te rijden. Dan merk je pas hoe hard dat eigenlijk is.
- Op afgesloten wegvak: demonstratie van noodstops bij 30 en 50 km/uur. Het publiek zit niet zelf in de auto, maar is toeschouwer. U kunt hier ook een wedstrijd van maken en het publiek de lengte van de remweg laten voorspellen.
- Organiseer een wedstrijd 'snelheid schatten'. Deelnemers kijken vanaf diverse afstanden naar voorbijrijdende auto's (of bussen, vrachtwagens, politieauto's) en schatten hoe hard deze rijden. De resultaten worden direct nabesproken, de winnaar ontvangt een aardigheidje.

Zelf ondervinden hoe hard 30 km/uur is

30

"Het merendeel van de respondenten meent zelf goed in te kunnen schatten in hoeverre het overtreden van de snelheidslimiet in een bepaalde situatie veilig is en is niet overal en te allen tijde doordrongen van het feit dat harder dan 30 rijden onveilig is." (evaluatierapport Middelburg)

5.4 Welkomstactie

Doel

Automobilisten erop attent maken dat zij een 30 km/uur-gebied inrijden.

Doelgroep

Alle automobilisten die de wijk inrijden.

Activiteit

Een klein 'ontvangstcomité' staat bij de entree van de woonwijk en houdt inkomende automobilisten aan. Het ontvangstcomité heet de bestuurder welkom in de wijk en vertelt dat de wijk een 30 km/uur-gebied is. De bewoners vragen de automobilist vriendelijk zich aan de maximumsnelheid te houden, geven een folder en een freecard mee en wensen hem/haar nog een prettige dag.

In samenwerking met

Leden van een bewonersgroep / actieve buurtbewoners.
School (vraag of verkeersouders, kinderen en/of klaarovers mee willen doen).
Wijkbureau.
De wijkagent.

Materialen / kosten

Folders (zie 4.8).
Freecards (zie 4.4) of andere kleine attenties (sticker, bloemetje, ballon, ...).
Spandoek om over de weg te hangen (zie 4.7).
Reflecterende hessen.
Eventueel een stopbord.

Werkwijze

Vorbereiding

- Maak afspraken met alle betrokken partijen.
- Regel de benodigde materialen.
- Stel teams samen (minimaal vier volwassenen of twee volwassenen en twee kinderen).
- Oefen met alle leden van de teams (met name met de kinderen): auto aanhouden, praatje houden, wat doe je als iemand onbeschoft reageert, etc. Overleg eventueel met de politie hoe je automobilisten het beste kunt laten stoppen.
- Maak zonodig een 'dienstrooster' voor de diverse teams. Bedenk daarbij goed op welke plekken en welke momenten van de dag u de meeste automobilisten zult treffen. Op drukke plekken kunnen meerdere teams tegelijk werken.
- Informeer de pers. Regel ook zelf een fotograaf.

Uitvoering

- Hang een spandoek over de weg.
- Voorzie de teams van de benodigde materialen (reflecterende hessen, tas met folders en eventueel freecards, posters of andere kleine attenties).
- Ieder team post een halfuur tot drie kwartier.
- Na afloop: even napraten, iets drinken, bedankje voor de medewerking.
- Stuur zo nodig zelf een verslag en foto's naar de pers.

**Het ontvangstcomité
heet de bestuurder
welkom in de buurt**

30

**In Haastrecht spreken kinderen
automobilisten aan.**

5.5 Klikosticker-plakactie

Doel

Zorgen dat op zo veel mogelijk klike's in de wijk 30 km/uur-stickers worden geplakt. Deze herinneren automobilisten er wekelijks aan dat ze zich in een 30 km/uur-gebied bevinden.

Doelgroep

Alle bestuurders van motorvoertuigen die door de wijk rijden.
De eigenaars van de klike's.

Activiteit

De wethouder (of een andere bekende inwoner van de gemeente) plakt de eerste 30 km/uur-sticker op een klike. Via de pers en/of via een huis-aan-huismailing nodigt u bewoners uit om bij deze actie aanwezig te zijn en hun eigen klike's ook te voorzien van stickers.

"We hebben een persbericht geplaatst met de mededeling dat mensen de stickers kunnen ophalen bij het gemeentehuis. Mensen die komen, vragen we of ze de stickers ook aan andere bewoners van hun straat willen geven. Het werkt prima."
(verkeersambtenaar Soest)

In samenwerking met

Bewonersgroep.
Wijkbureau.
Eventueel: een school.

Materialen / kosten

Stickers (zie 4.6).
Spandoek (zie 4.7), posters (zie 4.2), folders (zie 4.8), slingers of andere versiering.
Emmer, sop, spons, droogdoek.
Bedankje voor de deelnemers.

Werkwijze

Vorbereiding

- Bespreek de actie met de samenwerkingspartners. Kies een goede tijd en een opvallende plek in de wijk.
- Vraag of de burgemeester, de wethouder of een andere hoogwaardigheidsbekleder de eerste sticker wil komen plakken. Spreek af wie een welkomstpraatje houdt, wie de pers te woord staat en wie assisteert bij het plakken.
- Regel de benodigde materialen.
- Verstuur een persbericht, waarin u de actie aankondigt en bekendmaakt waar bewoners de stickers kunnen ophalen. Neem ook even persoonlijk contact op met de redacties van de lokale media om er zeker van te zijn dat zij een verslaggever en een fotograaf sturen.
- Breng de omwonenden via een huis-aan-huismailing op de hoogte van de actie. Nodig hen uit om de actie bij te wonen en daarbij hun klike mee te nemen.
- Zorg dat de actie bekend is op het distributiepunt dat u in het persbericht noemt en dat daar voldoende stickers aanwezig zijn.

Uitvoering

- Richt de plakplek feestelijk en herkenbaar in met spandoek, affiches, ballonnen, slingers, parasol, tafel met folders, extra stickers, persbericht etc.
- Geef zo nodig plakinstructies (zie hieronder).
- Laat de hoogwaardigheidsbekleder voor het oog van de camera's de eerste sticker plakken. Deel stickers (twee per klike, dus vier per huishouden) en instructies uit aan omstanders en passanten. Geef actieve bewoners een voorraadje stickers mee om in hun buurt uit te delen.

Plakinstructies: Maak de zijkanten van de klike schoon en droog. Trek de beschermlaag van de sticker een klein stukje los en begin met het opplakken van de sticker. Trek de beschermlaag langzaam verder los en wrijf tegelijk de sticker op de klike.

Afronden

- Houd een korte nabespreking en zorg voor een bedankje voor de deelnemers.
- Maak eventueel zelf een bericht met foto voor de gemeentepagina.
- Zet een herinneringsoproep op de gemeentepagina of in de wijkkrant, waarin u de bewoners nogmaals oproept stickers op hun klike's te plakken.

5.6 Enquête

Doel

Inzicht krijgen in de naleving van de maximumsnelheid in een bestaand 30 km/uur-gebied: wordt er te hard gereden; voor wie is dat een probleem; waar en wanneer gebeurt het en is bekend wie de hardrijders zijn?

Op basis van de uitkomst kunt u een gerichte campagne ontwikkelen.

Doelgroep

Alle bewoners van een wijk, met speciale aandacht voor de kwetsbare verkeersdeelnemers, zoals kinderen, ouderen en ouders met jonge kinderen.

Activiteit

U houdt een enquête onder bewoners (ook kinderen) van een wijk die al enige tijd geleden is ingericht als 30 km/uur-gebied. In de enquête vraagt u naar de ervaringen met hardrijden in de wijk. Op basis van de uitkomst besluit u of een voorlichtingscampagne gewenst is en zo ja, op welke knelpunten en/of welke groep weggebruikers die zich moet richten. Houdt u er wel rekening mee dat de enquête ook kan uitwijzen dat er aanvullende infrastructurele maatregelen nodig zijn.

"Kinderen ervaren het verkeer heel anders dan volwassenen. Dus is het belangrijk om kinderen apart naar hun mening te vragen." (adviseur 3VO)

In samenwerking met

Het wijkbureau.
Bewonersgroepen.
Scholen.
Organisaties van ouderen (en gehandicapten).
3VO.
Winkeliers (vereniging).

Materialen / kosten

Voldoende kopieën van het enquêteformulier.
Budget voor kleine infrastructurele aanpassingen.

Werkwijze

Vorbereiden

- Onderzoek of er financiële ruimte is voor kleine infrastructurele aanpassingen, als de uitslag van de enquête daar aanleiding toe zou geven.
- Zoek contact met mogelijke samenwerkingspartners, bespreek het plan, overleg welke wijkbewoners u wilt enquêteren en op welke manier. Een paar mogelijkheden:
 - a. Schriftelijke enquête:
 - via een huis-aan-huis mailing;
 - via een persoonlijke mailing;
 - via een school en/of een lokale ouderenorganisatie.
 - b. Mondelinge enquête:
 - in een winkelcentrum, op het schoolplein, bij een speeltuin of op andere drukke plekken in de buurt.
- Stel de vragenlijst(en) samen (zie voorbeelden verderop). Laat ze eerst checken door uw samenwerkingspartners (om na te gaan of de vragen juist en volledig zijn) en door een paar proefpersonen (om na te gaan of de vragen duidelijk zijn).
- Maak op het gemeentehuis afspraken over de verwerking van de resultaten. Stem de vragenlijst af op de beschikbare verwerkingscapaciteit (het verwerken van open vragen kost meer tijd dan het verwerken van gesloten vragen).
- Als u werkt met een schriftelijke enquête, is het aan te raden om een antwoordnummer te openen voor gratis retourzending van de ingevulde formulieren. Dat kan de respons aanzienlijk vergroten. Vergeet ook niet om een retourenveloppe met de enquête mee te sturen.
- Om de kans op een goede respons verder te vergroten, kunt u aankondigen dat u prijzen zult verloten onder de inzenders. Om de anonimiteit van de inzenders te waarborgen, kunt u een apart formulier bijsluiten waarop de respondent zijn naam en adres kan invullen.
- Maak een begeleidende brief waarin u uitlegt waarom de gemeente de enquête houdt, wat er met de antwoorden gaat gebeuren en op welke manier u de resultaten bekend zult maken. Benadruk dat het gaat om een anonieme enquête. Vermeld het retouradres en de uiterste inzenddatum. Vermeld ook een contactpersoon en een telefoonnummer waar bewoners terecht kunnen met vragen.

Uitvoeren

- Verspreid de vragenlijsten op de door u gekozen wijze.
- Verwerk de ingevulde enquêteformulieren.
- Bespreek het resultaat met uw samenwerkingspartners.
- Maak op basis van de uitslag verdere plannen.
Zie ook de scenario's in paragraaf 3.2.

In de handleiding 'Ouderen vragen ouderen' worden methoden aangereikt waarmee ouderen zelf knelpunten en wensen met betrekking tot mobiliteit in kaart kunnen brengen.
(medewerker Unie KBO)

Afronden

- Maak de uitslag van de enquête bekend en geef aan wat u met de uitkomst gaat doen. U kunt hiervoor algemene media gebruiken (huis-aan-huiskrant, wijkblad), maar ook bijvoorbeeld de schoolkrant of het ledenblad van de ouderenbonden. Ook kunt u ervoor kiezen de resultaten per brief bekend te maken aan alle huishoudens in de buurt.
Zorg dat uw bericht in ieder geval alle respondenten bereikt. Ook de kinderen!
- Als u de enquête ergens in de wijk mondeling heeft afgenomen, kunt u de uitkomsten op diezelfde locatie bekend maken, bijvoorbeeld via het prikbord in de supermarkt.
- Als u de indruk heeft dat de snelheidsproblematiek sterk leeft in de buurt, kunt u ook een bewonersbijeenkomst beleggen. Daar kunt u de uitkomsten bekendmaken en vervolgens met de bewoners de mogelijkheden van vervolgacties bespreken.
- Zie verder paragraaf 3.2.

Voorbeeldenquête voor volwassenen

XXX jaar geleden is uw wijk ingericht als 30 km/uur-gebied. De gemeente is benieuwd naar de ervaringen van de bewoners ... Vandaar deze korte enquête ... De gegevens die wij via deze enquête verzamelen, willen we gebruiken als basis voor eventuele verbeteringen ... Wij stellen het erg op prijs als u deze vragenlijst wilt invullen en terugsturen in bijgevoegde antwoordenvolpette ... De uiterste inzenddatum is XXX ... De resultaten van de enquête zullen we bekend maken in huis-aan-huisblad, wijkkrant ... De enquête is anoniem ... Contactadres voor meer informatie ...

1. **Wat vindt u in het algemeen van het feit dat uw buurt is ingericht als 30 km/uur-gebied?**
 - prettig
 - vervelend
 - maakt me niet uit

2. **Vindt u dat de verkeersveiligheid in de wijk is veranderd door de invoering van 30 km?**
 - het is veiliger geworden
 - het is onveiliger geworden
 - er is niets veranderd

3. **Zijn er plekken in de wijk waar volgens u regelmatig te hard wordt gereden?**
 - ja (ga door naar vraag 4)
 - nee (ga door naar vraag 6)

4. **Kunt u op bijgevoegde plattegrond met een cirkel aangeven op welke plekken regelmatig te hard wordt gereden? U mag meerdere plekken aanwijzen.**

5. **Heeft u een idee wie de mensen zijn die te hard rijden in uw wijk? U mag meerdere antwoorden aankruisen.**
 - Ouders die hun kinderen naar school brengen.
 - Mensen die naar hun werk gaan of thuiskomen.
 - Jongeren die stoer willen doen.
 - Mensen die niet in de wijk moeten zijn maar er alleen doorheen rijden (sluipverkeer).
 - Leveranciers, koeriers e.d. van firma ...
 - Buschauffeurs
 - Taxichauffeurs
 - Anderen, nl. ...

6. **Rijdt u zelf auto, motor of brommer?**
 - ja (ga door naar vraag 7)
 - nee (ga door naar vraag 9)

7. Houdt u zich zelf aan de maximumsnelheid van 30 km/uur?

- altijd (ga door naar vraag 9)
- meestal (ga door naar vraag 8)
- soms (ga door naar vraag 8)
- nooit (ga door naar vraag 8)

8. Kunt u aangeven waarom u (wel eens) harder rijdt dan 30 km/uur?

- Omdat ik haast heb.
- Omdat ik vergeet om 30 km/uur te rijden.
- Omdat ik 30 km/uur te langzaam vind.
- Omdat ik het niet altijd en overal nodig vind om 30 km/uur te rijden (bijvoorbeeld 's avonds laat).
- Omdat niet overal drempels liggen.
- Omdat

9. Welke actie of maatregel zou ervoor kunnen zorgen dat automobilisten zich vaker houden aan de maximumsnelheid van 30 km/uur?

- Duidelijker en/of op meer plekken aangeven dat je in een 30 km/uur-gebied rijdt.
- Automobilisten persoonlijk aanspreken op hun gedrag.
- Automobilisten regelmatig opnieuw voorlichten over nut en noodzaak van 30 km/uur.
- Zorgen voor betere fysieke snelheidsremmers (drempels etc.).
- Snelheidscontroles houden.
- Anders, nl.

Hartelijk dank voor uw medewerking!

(U kunt vraag 8 en 9 ook als open vraag stellen. Dat kost u wel meer verwerkingstijd, maar zal ook meer specifieke informatie opleveren)

Voorbeeldenquête voor kinderen

(verspreiden via basisscholen, klassikaal laten invullen door groep 6, 7 en/of 8)

De gemeente doet deze maand een groot onderzoek in de wijk waar jullie school staat. Wij willen er achter zien te komen of het verkeer in jullie wijk veilig genoeg is. Daarom willen we jullie vragen deze vragenlijst in te vullen en terug te sturen naar de gemeente.

Onder de inzenders verloten wij een XXX. De uiterste inzenddatum is XXX.

1. Zijn er plekken in de wijk waar auto's of brommers volgens jullie vaak te hard rijden?

- Ja (ga door naar vraag 2)
- Nee (jullie zijn klaar; bedankt voor jullie medewerking)

2. Kunnen jullie op de plattegrond met een cirkel aangeven op welke plekken auto's of brommers vaak te hard rijden? Je mag net zoveel plekken aanwijzen als je wilt.

3. Hebben jullie een idee wie de mensen zijn die te hard rijden in jullie wijk? Je mag meer dan één antwoord aankruisen.

- Ouders die hun kinderen naar school brengen.
- Mensen die naar hun werk gaan of thuiskomen.
- Grote jongens die stoer willen doen.
- Mensen die niet in de wijk moeten zijn maar er alleen doorheen rijden (sluipverkeer).
- Pizzakoeriers en andere bezorgers (van firma ...).
- Buschauffeurs.
- Taxichauffeurs.
- Anderen, nl. ...

4. Wat zou er volgens jullie moeten gebeuren om ervoor te zorgen dat auto's en brommers minder hard rijden? We zijn erg benieuwd naar jullie ideeën!

....

School: Groep:

Adres:

Hartelijk dank voor jullie medewerking!

5.7 Snelheidsactie door politie en kinderen

Doel

Automobilisten indringend confronteren met het belang van '30 km/uur'. Hen ertoe bewegen zich beter aan de snelheidslimiet te houden.

Doelgroep

Automobilisten die tijdens de schoolspits te hard langs scholen en schoolroutes rijden.

Activiteit

De politie houdt samen met kinderen een snelheidsactie in de buurt van scholen. Automobilisten die te hard rijden worden aangehouden. Zij krijgen te horen hoe hoog hun boete zou zijn. Ze krijgen het aanbod om ter plekke een gesprek met kinderen van de naburige basisschool te voeren. Dergelijke acties zijn de afgelopen jaren met veel succes uitgevoerd in onder andere Soest, Middelburg en Emmercompascuum.

In samenwerking met

Politie.

3VO.

School / verkeersouder / kinderen (groep 7/8).

Eventueel het buurtcomité.

Materialen / kosten

Lasergun.

Reflecterende hessen.

Folders en freecards (zie 4.8 en 4.4).

Eventueel de kennistest (zie 5.1).

Presentje voor de kinderen.

"De zondaars werden met de neus op de feiten gedrukt. Ze vatten het allemaal heel sportief op. Ze bleven vriendelijk en beloofden beterschap."
(verkeersambtenaar Soest)

"Een gesprek met de kwetsbare kinderen versterkt het besef bij de automobilisten dat ze gevaarlijk rijden."
(verkeersambtenaar Soest)

Werkwijze

Vorbereiding

- Leg contact met de politie en met basisscholen (directie, verkeersouder of verkeerscommissie). Bespreek het plan. Benadruk dat het om een voorlichtingsactie gaat en niet om een handhavingsactie. Dit is van belang in verband met de terughoudendheid van de politie ten opzichte van snelheidscontroles in 30 km/uur-gebieden (zie 1.1).
- Onderzoek of en zo ja op welke plekken kinderen last hebben van te hard rijdende auto's. Selecteer een of twee geschikte locaties (criteria: druk, veel hardrijders, geschikte plek om snelheid te meten en automobilisten aan te houden).

- Selecteer kinderen uit groep 7 en 8. Werk alleen met kinderen die zelf graag willen meedoen. Bereid de kinderen goed voor op de gesprekken met de automobilisten. Laat de kinderen zelf bedenken wat ze graag tegen de overtreders willen zeggen of wat ze willen vragen. Oefen de gesprekjes in een rollenspel.
- Maak werkafspraken met politie, school en kinderen.
- Nodig de pers uit. Zorg ook zelf voor een fotograaf.

"Ik hoop dat er bij de mensen iets blijft hangen; dat ze straks weten als ze deze plek weer passeren: hier was die actie, hier mag ik niet harder dan 30 km."
(wijkagent Soest)

Uitvoering

- Werk in twee teams, die beide bestaan uit één politieagent en twee kinderen. Team 1 controleert de snelheid met behulp van een lasergun en geeft het nummer van hardrijders door aan team 2. Team 2 staat iets verderop. De politieagent geeft het stopteken en spreekt de bestuurder aan, deelt de snelheid en de hoogte van de (fictieve) boete mee en doet het aanbod voor een gesprek. De kinderen nemen het gesprek over. Als afronding krijgt de automobilist een folder over 30 km/uur.
- Team 1 en 2 kunnen halverwege de actie eventueel van taak wisselen.
- De controleactie duurt maximaal een half uur tot drie kwartier.

Kinderen en politie in Middelburg houden samen een snelheidscontrole.

Afronding

- Zorg direct na afloop voor een goede nabespreking met de kinderen. Laat de teams vertellen over hun ervaringen en de reacties van de automobilisten. Bedank de kinderen, de school en de politie voor hun medewerking en geef een presentje.
- Zorg zo nodig zelf voor een persbericht (met foto) over het verloop van de actie.

Voorbeeldvragen

- "Weet u dat dit een 30 km/uur-gebied is?"
- "Vond u dat u veilig reed?"
- "Hebt u zelf ook kinderen?"
- "Waarom reed u te hard?"
- "Wat zou u ervan vinden als uw kinderen niet meer veilig over straat konden lopen?"
- "Wilt u zich voortaan aan de maximumsnelheid houden?"

5.8 Landelijke campagnes

Activiteit

In de loop van het jaar zijn er verschillende landelijke campagnes en actieweken waarbij op lokaal niveau activiteiten worden georganiseerd. Die kunt u vaak goed combineren met een van de activiteiten die in dit hoofdstuk worden genoemd.

Verkeersexamen basisscholen (voorjaar)

Ieder voorjaar doen duizenden leerlingen van groep 7 en 8 van de basisschool verkeersexamen. Bijna allemaal doen ze mee aan het theorie-examen, een deel doet ook praktijkexamen. In de examenperiode zal verkeersveiligheid in veel gezinnen regelmatig onderwerp van gesprek zijn. Een quiz of kennistest (zie 5.1) kan de belangstelling van de ouders verder aanscherpen. Meer informatie: 3VO.

Straatspeeldag (mei/juni)

Bewonersgroepen, scholen, buurthuizen en speeltuinverenigingen vragen jaarlijks aandacht voor het belang van veilige speelruimte op straat. Straten worden voor één dag afgesloten voor het verkeer, zodat kinderen er zorgeloos kunnen spelen. Daarnaast zijn er op de Straatspeeldag ook veel acties voor veiliger verkeer. Vaak zijn die acties gericht op de gemeente, met als inzet een veiliger inrichting van de buurt.

Activiteiten die goed bij de Straatspeeldag passen zijn bijvoorbeeld een ontwerpwedstrijd (zie 5.2), een welkomstactie (zie 5.4), een klikosticker-plakactie (zie 5.5) en een snelheidscontrole met kinderen (zie 5.7). Meer informatie: 3VO.

Kinderen spelen drempegolf tijdens de Straatspeeldag.

De scholen zijn weer begonnen (na de zomervakantie)

Na de grote vakantie gaan kinderen weer naar school. Automobilisten moeten dan extra alert zijn, ook in 30 km/uur-gebieden. Spandoeken en affiches wijzen automobilisten erop dat er weer veel schoolkinderen op de weg zijn. Deze campagne leent zich voor dezelfde acties als de Straatspeeldag. Voor informatie kunt u terecht bij 3VO.

Week van de Vooruitgang (in september)

In deze actieweek is er aandacht voor alle vormen van langzaam, veilig en milieuvriendelijk vervoer. Er is een speciale dag voor school-thuisverkeer. De week is gekoppeld aan de *European Week of Mobility*. Milieudefensie is de coördinator van deze actieweek. Vaste samenwerkingspartners zijn 3VO, Rover en de Fietsersbond. Meer informatie: Milieudefensie of www.weekvandevoortgang.nl.

Week van de Toegankelijkheid (eerste week van oktober)

Tijdens deze week organiseren lokale platforms van ouderen en gehandicapten acties om de fysieke toegankelijkheid van de samenleving voor mensen met een functiebeperking te vergroten. Te hard rijdende motorvoertuigen zijn daarvoor vaak een belemmering. Meer informatie kunt u krijgen bij het Landelijk Bureau Toegankelijkheid.

Week van de Toegankelijkheid

Voorbeelden van bewonersacties

Bovenstaande actieweken hebben in de loop der jaren al een bonte verzameling van snelheidsacties opgeleverd. Die blijken vaak goed te werken, juist omdat het acties van de bewoners zelf zijn. De gemeente kan dergelijke acties ondersteunen met goodwill (B&W komen langs), praktische hulp (vergunningen, publiciteit) en financiële steun. Voorbeelden van acties zijn:

- Oversteekactie (op een veelgebruikte oversteekplaats steken kinderen en volwassenen hand in hand in een grote kring over).
- Zelf spandoeken maken en ophangen.
- Zelfgemaakte nepflitspaal in gebruik nemen.
- Markering van veelgebruikte kinderloop- en fietsroutes en oversteekplekken met borden of affiches.
- Vriendelijk briefje onder ruitenwissers stoppen, met het verzoek om niet harder dan 30 km/uur te rijden.
- Straat volhangen met zelfgemaakte verkeersborden.
- Bij de entree van een 30 km/uur-gebied een echte of symbolische toegangspoort of ander kunstwerk bouwen.

"Als de gemeente iets organiseert, is er minder interesse voor dan als mensen zelf iets ondernemen. Initiatieven vanuit de bevolking moet je als gemeente dus van harte faciliteren, zonder dat je ze helemaal overneemt."
(verkeerskundige gemeente Houten)

Oversteekactie van kinderen tijdens de Straatspeeldag in Ridderkerk.

5.9 Gerichte aanpak van 'bewuste hardrijders'

Soms blijkt de overlast van (veel) te hard rijdende motorvoertuigen te worden veroorzaakt door een beperkte groep bestuurders. In zulke gevallen kunt u overwegen om uw voorlichtingscampagne toe te spitsen op deze groep mensen. Dit vergt uiteraard wel het nodige onderzoek (wie zijn het precies?) en de inzet van voorlichters-met-gezag. Hoe u een en ander aanpakt, is sterk afhankelijk van de ernst van de overlast, de samenstelling van de groep overtreders en de beschikbaarheid van de politie.

Een paar ideeën:

- De politie kan de kentekens van hardrijders noteren en deze mensen aanschrijven of aanspreken. Het haalt de overtreders uit de anonimiteit en laat hun (en hun huisgenoten) weten dat zij worden 'gezien'.
- Beroepsrijders als buschauffeurs, pizzakoeriers en andere leveranciers kunt u bereiken via hun werkgevers. Deze zijn beslist niet blij met een negatief imago en zullen meestal hun personeel wel willen aanspreken op hun rijgedrag.
- Als er op een bepaald punt vaak forse snelheidsovertredingen zijn die veel onveiligheid opleveren, kunt u de politie vragen om toch een echte controleactie te houden. Hoewel de politie in principe geen snelheidscontroles in 30 km/uur-gebieden uitvoert (zie 1.1), kan zij een uitzondering maken als er veel klachten zijn.
- Uit diverse onderzoeken blijkt dat jongeren de grootste snelheidsovertreders zijn en dat zij het minst ontvankelijk zijn voor voorlichting en andere vormen van beïnvloeding. Een paar ideeën om met jongeren aan de slag te gaan:
 - Vraag aan jongeren zelf hoe u dit probleem kunt aanpakken. Mogelijke ingangen zijn de jongerenraad en/of de leerlingenraad van scholen voor voortgezet onderwijs.
 - Organiseer een brommercursus. Verschillende gemeenten hebben - in samenwerking met een rijsschool, 3VO-afdeling en scholen voor voortgezet onderwijs - bromfietspraktijkcursussen opgezet.
 - Vraag rijsschoolhouders om extra aandacht te besteden aan het nut van 30 km/uur (blikveld, reactiesnelheid, remweg).

BOTSENDE BELANGEN

**DE FORENS DUWDE
HET GASPEDAAL
DIEPER IN
MAAR DE MOEDER
IN HAAR
ZOCHT DE REM**

Loeje

6801 BA Arnhem Postbus 1045
www.loeje.nl

"Ongeacht of een weggedeelte zelfhandhavend is ingericht, kunnen er voor de politie redenen zijn om extra op snelheidsovertredingen te letten. Klachten, notoire snelheidsovertreders of ongevallen geven bijvoorbeeld ook reden voor extra handhaving. Maar ook daarbij staat voorop dat infrastructurele maatregelen het eerst aangewezen middel zijn." (Antwoord van minister Donner op kamervragen op 17 januari 2003)

5.10 Evaluatie van de campagne

Het evalueren van voorlichtingscampagnes schiet er vaak bij in, maar is om verschillende redenen toch raadzaam. U kunt ervan leren voor een volgende keer. En u kunt de evaluatie gebruiken als verantwoording naar het gemeentebestuur.

U kunt verschillende aspecten van de campagne evalueren:

Bereik, bekendheid en waardering

Heeft de doelgroep de verschillende materialen ontvangen en kennisgenomen van activiteiten? Wat kan men zich daarvan herinneren? Is de boodschap doorgelopen? En hoe waardeert men de verschillende uitingen?

Mogelijke werkwijzen:

- Vragen meenemen in een vaste bewonersenquête van de gemeente;
- Een speciale enquête houden over de voorlichtingscampagne. In principe zijn alle werkwijzen zoals genoemd in 5.6 (enquête) ook hier bruikbaar; Maar het ligt voor de hand om in dit geval te kiezen voor een minder uitgebreide aanpak. Een mondelinge enquête kan voldoende zijn.

U kunt vragen naar:

- De bekendheid met de gehele campagne (spontaan en geholpen).
- De bekendheid met de verschillende uitingen (spontaan en geholpen).
- De waardering voor de verschillende uitingen.
- Suggesties voor vervolgacties.

Effect van de campagne op het gedrag van weggebruikers

De hamvraag is natuurlijk: heeft een campagne ook invloed op het daadwerkelijke weggedrag in 30 km/uur-gebieden? En zo ja, hoe lang is die invloed nog merkbaar na afloop van de campagne? Het is erg lastig om dergelijke effecten op een betrouwbare wijze te meten. Er zijn immers veel meer factoren die van invloed zijn op het gedrag van mensen: denk bijvoorbeeld aan de weersomstandigheden of de schok die een ongeluk in de buurt teweeg kan brengen.

Mogelijke werkwijzen:

- Snelheidscontroles op weggedeelten waarover veel klachten zijn: vóór en direct na de campagne, en enige tijd later.
- Gebruikmaken van de politiemonitor: daalt het aantal ongevallen in 30 km/uur-gebieden?
- Vergelijken van het aantal klachten voor, tijdens en na de campagne (indien er bij gemeente een duidelijk meldpunt is voor verkeersoverlast).
- Vragen meenemen in de vaste bewonersenquête van de gemeente.
- Vragen naar de ervaringen van belanghebbenden (zoals kinderen).
- Na een halfjaar opnieuw houden van de enquête zoals beschreven in 5.6. De vragen moeten dan wel iets worden aangepast en u kunt overwegen om deze enquête op wat beperktere schaal te verspreiden.

Tijd en geld

Onderzoek of de geraamde tijdsinvestering en kosten overeenkomen met de uren en het geld die in werkelijkheid aan de campagne zijn besteed.

"Het bereik van de voorlichtingscampagne van de gemeente Soest kan een succes worden genoemd. Maar liefst 79% van de respondenten heeft iets over de campagne vernomen, vaak op meerdere momenten en over verschillende activiteiten/middelen. (...)" (evaluatie rapport Soest)

"Vóór de campagne reed 79% van de automobilisten te hard, na de campagne is dit gedaald tot 63%: een daling van ongeveer 20%. Het percentage zelfgerapporteerde overtredingen is nog sterker gedaald: van 38% voor de campagne naar 26% na de campagne." (evaluatie rapport Middelburg)

6. Bijlagen

Daar kun je mee **THUIS** komen

6. Bijlagen

6.1 Literatuur

Metingen van het Periodiek Regionaal Onderzoek Verkeersveiligheid (1999 en 2001).

Evaluatie campagne *Verkeersveiligheid moet beter: 30 kilometer!* in Middelburg. Traffic Test, Veenendaal, 2003. Rapport nr. TT 03-50.

Evaluatie campagne *30 km, ook voor ons in Soest*. Traffic Test Veenendaal, 2002. Rapport nr. TT 02-06.

Communicatie over verkeersveiligheid naar automobilisten vereist segmentgerichte aanpak. NIPO Consult, mei 2000.

Te hard rijden in de buurt aangepakt. Een werkwijze(r). ROV Gelderland en Rijkswaterstaat directie Oost-Nederland, z.j.

Verkeer onder controle, handhavingsproject Dichtersbuurt - Patijnpark, gemeente Zeist.

Spitsuur rond school, honderd ideeën voor Duurzaam Veilig schoolverkeer. ROV-Utrecht, 2003.

Evaluatierapport onder deelnemers Straatspeeldag 2001.

Ouderen vragen ouderen. Handleiding met diverse methoden waarmee ouderen zelf knelpunten en wensen met betrekking tot mobiliteit in kaart kunnen brengen. Uitgave van de Unie KBO. Te bestellen door overmaking van EUR 3,50 op giro 76233, t.n.v. Unie KBO, 's Hertogenbosch, o.v.v. bestelnummer K2.

6.2 Organisaties

ROV-Utrecht

Postbus 80300
3508 TH Utrecht
030 - 258 33 80
www.rov-utrecht.nl

3VO

Postbus 423
1270 AK Huizen
035 - 524 88 00
www.3vo.nl

Landelijk Bureau Toegankelijkheid

Postbus 1440
3600 BK Maarssen
0346 - 590 115
www.lbt.nl

Traffic Test

Landjuweel 22
3905 PG Veenendaal
0318 - 528 787
www.traffictest.nl

Milieudefensie

Postbus 19199
1000 GD Amsterdam
020 - 550 73 00
www.milieudefensie.nl

Unie KBO

Oranje Nassaulaan 1
5211 AR 's-Hertogenbosch
073 - 612 34 75
www.uniekbo.nl

ROV Gelderland

Postbus 9090
6800 GX Arnhem
026 - 359 98 40

Colofon

Uitgave

ROV-Utrecht
Postbus 80300
3508 TH Utrecht
030 - 258 33 80
info.rov@rov-utrecht.nl
www.rov-utrecht.nl

Tekst en samenstelling

Marian Schouten

Eindredactie

Bart Schouten

Tekeningen

Thomas Coltof en Her Schuddebeurs (pag. 29)
De tekeningen van Thomas Coltof zijn met toestemming overgenomen uit
De Schoolspits (ROV-Utrecht), Spitsuur rond school (ROV-Utrecht),
Kinderparticipatie in gemeentelijk verkeersbeleid (3VO).

Foto's

Marian Schouten en Rijopleiding Veronica (pag. 34)

Ontwerp campagnematerialen

Roorda Boudestein Verbeek

Vormgeving

Alfred van Rossum

Druk

Grafisch Centrum Provincie Utrecht

Met dank aan

Medewerkers van de gemeenten Utrecht, Soest, Middelburg, Zeist,
Woerden, Baarn, Montfoort, Wijk bij Duurstede, medewerkers van 3VO en
het ministerie van Verkeer en Waterstaat en vele anderen.

Utrecht, april 2004